

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Spirála mlčení v online světě

Lucie Příbylová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra sociologie

Studijní program Sociologie

Studijní obor Sociologie

Bakalářská práce

Spirála mlčení v online světě

Lucie Příbylová

Vedoucí práce:

PhDr. František Kalvas, Ph.D.

Katedra sociologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2013

.....

Poděkování

Touto cestou bych chtěla především poděkovat vedoucímu bakalářské práce PhDr. Františkovi Kalvasovi Ph.D. za jeho ochotu konzultovat výzkum, spolupráci a cenné rady při přípravě experimentu a analyzování dat.

Obsah

1 ÚVOD	1
2 ELISABETH NOELLE-NEUMANN	2
3 SPIRÁLA MLČENÍ V ONLINE A OFFLINE SVĚTĚ.....	5
4 DATA A METODOLOGIE.....	6
4.1 Respondenti.....	6
4.2 Organizace experimentu	7
4.3 Etický kodex	8
4.4 Organizační tým	9
4.5 Randomizace	9
4.6 Témata experimentu	9
4.6.1 Romové.....	9
4.6.2 Vladimír Franz.....	10
4.6.3 Legalizace marihuany	11
4.6.4 Komunistická strana Čech a Moravy	11
4.7 Tvorba blogů a příprava focus group	12
4.8 Tvorba dotazníků.....	13
4.8.1 Jörg Matthes a kol.....	14
4.8.2 Hynek Jeřábek (PS škála)	15
4.8.3 Francis Dalisay a kol.....	16
5 POSTUP ANALÝZY	17
5.1 Analýza rozdílů četností promluv v Online a Offline prostředí	17
5.2. Regresní analýza ochoty vyjádřit se online a offline.....	18

5.3 Zkoumání korelace ochoty vyjádřit se v 1., 2. a 3. vlně dotazníků.....	19
5.4 Analýza Jörg Matthes a kol.	19
5.5 Analýza Francis Dalisay a kol.	20
6 VÝSLEDKY	20
6.1 Výsledky rozdílu četností promluv v Online a Offline prostředí	20
6.1.1 Výsledky regresní analýzy rozdílu četností promluv v Online a Offline prostředí pro téma Romové (Tab. 4)	23
6.1.2 Výsledky regresní analýzy rozdílu četností promluv v Online a Offline prostředí pro téma Vladimír Franz (Tab. 5)	24
6.1.3 Výsledky regresní analýzy rozdílu četností promluv v Online a Offline prostředí pro téma Marihuana (Tab. 6)	25
6.1.4 Výsledky regresní analýzy rozdílu četností promluv v Online a Offline prostředí pro téma KSČM (Tab. 7)	25
6.1.5 Srovnání přínosnosti přidávání různých proměnných do modelů podle témat	26
6.1.6 Generální vysvětlení výsledků pro 1. výzkumnou otázku ...	27
6.2 Regresní analýza ochoty vyjádřit se online a offline (2. otázka)	28
6.2.1 Regresní analýza pro 1. téma (Romové)	30
6.2.2 Regresní analýza pro 2. téma (Vladimír Franz)	30
6.2.3 Regresní analýza pro 3. téma (Marihuana)	31
6.2.4 Regresní analýza pro 4. téma (KSČM)	32
6.2.5 Srovnání přínosnosti přidávání různých proměnných do modelů podle témat	32
6.2.6 Generální výsledky pro 2. výzkumnou otázku	33
6.3 Výsledky korelace	34
6.4 Výsledky Jörg Matthes a kol.	35
6.5 Výsledky Francise Dalisaye a kol.	36
7 ZÁVĚR.....	37
8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	39

9 ELEKTRONICKÉ ZROJE.....	41
10 RESUMÉ	42
11 PŘÍLOHY	43

1 ÚVOD

Bakalářská práce vychází z teorie spirály mlčení, která je často diskutována v oblasti vědy. Nejvýznamnější osobou a také prvním jménem, s nímž je tento sociálně- psychologický mechanismus spojován, je Elisabeth Noelle-Neumannová. Autorka pro svou metodologickou aplikaci teorie spirály mlčení používá čtyři základní teze: 1. Lidé mají strach ze sociální izolace hlavně, protože jim záleží na tom, aby byli ve svém okolí respektováni a získali si popularitu. 2. Názorové klima je mezi členy společnosti často odhadováno pro určení převládajícího stanoviska, podle něhož poté jednotlivec komunikuje s okolím. 3. Názory se vyskytují v poli statickém a pohyblivém. 4. Jedinci pozorující podporu svých stanovisek, se neobávají vyjádřit se na veřejnosti, zatímco osoby vnímající úpadek podpory svých názorů často zaujímají rezervovaný postoj při diskuzi [Noelle-Neumann 1977: 144].

V textu a následné analýze studuji online prostředí jako možnou alternativu pro klasickou teorii spirály mlčení, která je zkoumána v komunikaci tváří v tvář (v offline prostředí). Cílem výzkumu je tedy potvrdit fungování spirály mlčení v blogové diskuzi (online). Pokud by se spirála mlčení roztáčela online mezi lidmi stejným způsobem jako offline, pak bychom získali jednodušší a rychlejší metodu sběru dat při výzkumu této problematiky. Online prostředí je proto kontrastováno v celé práci právě s offline prostředím.

Pro dodržení již zmíněných cílů byl zorganizován experiment se smíšeným designem se 42 respondenty. Kvantitativní část spočívala ve vyplnění 3 dotazníků v průběhu testování a kvalitativní část se vymezovala na diskuzi na blogu a komunikaci tváří v tvář ve focus group. Respondenti byli rozděleni do čtyř skupin, jež byly limitovány 12 členy, pro dodržení nízkého počtu účastníků při focus group. Každý účastník vyplnil právě tři dotazníky zaměřené na čtyři témata a diskutoval na blogu i tváří v tvář ohledně stejných čtyř témat.

Studie je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část popisuje vývoj spirály mlčení od Elisabeth Noelle-Neumann a také to, jak se zhostili zkoumání spirály mlčení ostatní autoři. Největší inspirace pro vlastní výzkum pochází ze studie Tamáse Bodora (2012), který problematizuje načasování spirály mlčení a složité určení nezávislé proměnné ve výzkumu. Z těchto důvodů byla pro vlastní experiment zvolena

čtyři témata pro případ, že by se nějaké téma ukázalo nevhodně načasovaným i přes to, že jsme jej určili kontroverzním. V teoretické části můžeme nalézt dvě studie, jež už zkoumaly rozdíl mezi online a offline prostředím. V praktické části je nejprve podrobně vylíčeno, jakým způsobem probíhala organizace i samotný experiment. Druhým bodem praktické části je samotná příprava analýzy, v níž jsou uvedeny hypotézy a proměnné použité ve výzkumu. Poslední bod analytické části spočívá v popisu výsledků, kde pro přehlednost na začátku každé podkapitoly opět uvádím hypotézy.

Samotná analýza zkoumá 4 výzkumné otázky. 1. otázka (podkapitola 5.1 s výsledky v 6.1) se věnuje rozdílu v počtu promluv mezi online a offline prostředím a ptá se, jaké proměnné mohou zvyšovat či snižovat tento rozdíl. Otázka 2 (podkapitola 5.2 s výsledky v 6.2) se zaměřuje na online a offline prostředí zvlášť a táže se, zda proměnné u kterých zaznamenáváme efekt v online prostředí, jsou významné i offline. 1. a 2. otázka je zodpovězena pomocí regresní analýzy. 3. Otázka (podkapitola 5.3 s výsledky v 6.3) zjišťuje, jak spolu korelují hypotetické ochoty vyjádřit se, které byly tážány ve třech vlnách dotazníků ke čtyřem tématům a počty promluv online a offline ke všem tématům. V otázce 3 se popisují výsledky pomocí zkoumání korelací a faktorové analýzy. Ve 4. otázce (podkapitola 5.4 a 5.5 s výsledky v 6.4 a 6.5) replikujeme dvě na téma spirály mlčení již provedené studie a snažíme se odkrýt, jestli se výsledky budou opakovat i ve vlastním šetření.

2 ELISABETH NOELLE-NEUMANN

Německá výzkumnice Elisabeth Noelle-Neumann je výraznou postavou v případě zkoumání veřejného mínění. Nejenže ustanovila pravidla empirického výzkumu komunikace, ale také se podílela na zakládání časopisu *International Journal of Public Opinion Research*. Svou ústřední a nejznámější teorii spirály mlčení poprvé představila Noelle-Neumannová 16. srpna 1972 na 20. Kongresu psychologie v Tokiu, kde se setkala s obrovským ohlasem. Teorie byla ovšem později podrobena i velkému množství kritiky [Petersen 2012: 263-264]. Autorka argumentuje proti kritice tak, že teorii nelze aplikovat ve všech situacích a podmiňuje jí morální zatížení, názor médií ohledně sporné otázky a výsledný posun názorového klimatu [Bodor 2012: 269-281]. „Ve výsledku se testování teorie ukázalo být extrémně těžké. Zdálo se, že je zde zapojeno příliš mnoho proměnných a velké množství základních podmínek, které musí

být splněny: jako například morální zatížení témat, dynamičnost formování veřejných procesů, situace sociálního konfliktu, naladění médií a další. (...) Pouze ve vzácných případech bylo možné najít pravdivé a jednoznačné důkazy o existenci teorie spirály mlčení“ [Petersen 2012: 264].

V roce 1974 vydala autorka studii zabývající se spirálou mlčení a utvářením veřejného mínění. Cílem tohoto výzkumu bylo empiricky prokázat proces formování veřejného mínění pomocí sociálního prostředí jednotlivce. Text se odvolává na několik autorů, jako například: Asch a jeho experiment ohledně posuzování délky úseček, Milgram a experimentální výzkum, který zjišťuje, že jedinec se raději vzdá svých vlastních názorů než, aby byl ve společnosti izolován, Allport s příkladem veřejného mínění, jež působí tlak na obyvatele v sousedství, aby odklízeli sněh z jejich pozemku, Tönnies a Bryce: autoři popisují majoritu (veřejné mínění), neboť nutí lidi, kteří nejsou její součástí změnit svůj názor, nebo mlčet a Tocquevill jehož interaktivní model spočívá v udržování starých hodnot (původní vyznání ve Francii) ze strachu ze sociálního vyloučení [Noelle- Neumann 1974: 43-45].

Majoritní pohled na mechanismus tvorby spirály mlčení se opírá o obecný předpoklad, že lidé ze strachu ze sociální izolace nesdělují své mínění v nepříznivě nakloněném názorovém klimatu. Jedinci se snaží potlačit riziko vyloučení pomocí kvazistatických smyslů: pozorování sociálního prostředí, sledování distribuce názorů pro a proti, hodnocení síly mínění ostatních a šance na úspěch nových názorů. Pokud nechtějí být členové společnosti vystaveni izolaci, připojují se se svými stanovisky k většině anebo zůstávají na straně menšiny, ale dále již netrvají, díky své nejistotě na vyjádření se. Z pohledu spirály mlčení hraje významnou roli veřejné mínění, jež Noelle- Neumannová popisuje jako dominantní mínění, poněvadž nutí společnost a její členy dodržovat většinové postoje a chování pod trestem vyloučení [Noelle- Neumann 1974: 44]. Dle definice H. Blumera je veřejnost složená s jednotlivců, konfrontovaných stejnými otázkami a zabývajících se diskuzí nad nimi. V případě rozhovoru na veřejnosti není důležitá emoce, ale argumenty, které tvoří samotné veřejné mínění [Arnold 2007: 15]

Někteří autoři tvrdí, že se zde popisovaná teorie musí, buď zrevidovat, či dokonce zlikvidovat. Spirála mlčení má slabé empirické postavení, díky dvěma faktorům: vhodné/nevhodné načasování testu a nedostatečná operacionalizace nezávislé proměnné. První faktor vhodné/nevhodné

načasování testu vypovídá o tom, že teorii nelze aplikovat na všechny situace. Spirála mlčení a její hypotéza o úmyslném nevyjádření se, je podpořena pouze dočasně v určité fázi procesu změny veřejného mínění u kontroverzních témat. Spirála mlčení se nemůže začít roztáčet bez zjevného posunu názorového klimatu a utvoření dvou soupeřících táborů. Příkladem prvního faktoru je výzkum Támase Bodora z roku 2004, jehož tématem je ověřování fungování spirály mlčení a s ním související změna názorového klimatu při prezidentských volbách, kdy se preference kandidáta stala významným ukazatelem veřejné otevřenosti pouze v druhém (8. - 14. října) ze tří zkoumaných týdnů. Druhým faktorem je nedostatečná operacionalizace nezávislé proměnné. Většina autorů vnímá výslednou nezávislou proměnnou jako skutečnou míru kognitivní shody jedince s vnímaným názorovým klimatem. S tímto předpokladem, ale nesouhlasí Elisabeth Noelle-Neumannová, protože vnímání klimatu je nevědomým procesem, jenž by měl být operacionalizován spíše jako diskuze dvou nepřátelských názorových skupin. Tzn. nezávislá proměnná by měla být konstruována jako binární. Spirála mlčení je makroskopickou teorií, která je svázána s morálním konfliktem mezi dobrem a zlem [Bodor 2012: 269-281].

Na teorii navazuje celá řada autorů jako například Matthes a kol., kteří zkoumají vztah mezi názorovým klimatem a vyjadřováním názorů. Ohled je v tomto případě brán na jistotu postoje, jež určuje jedincovu sílu vyjádření se [Matthes a kol. 2010: 1], ale také Glynn a kol. studují vliv kongruence s ostatními (s okolím) podporující naše vlastní názory na ochotu vyjádřit se v několika již provedených studiích [Glynn a kol. 1997: 452]. Sei-Hill Kim se ve svém článku věnuje vnímanému názorovému klimatu a ochotě mluvit na veřejnosti o souhlasu či nesouhlasu s výrobou geneticky modifikovaných potravin v Severní Koreji. Autor představuje hypotézu, jež předpokládá, že „vnímaná názorová shoda s okolím bude mít pozitivní význam na ochotu otevřeně mluvit“ [Kim 2012: 311]. Ochota vyjádřit se je měřena v dotaznících pro online fóra, rozhovor pro TV a konverzaci s přáteli. Sei Hill Kim u ochoty vyjádřit se na online fóru potvrzuje významnost shody názorů s budoucí majoritou, síly názoru, zájmu a strachu z izolace. U ochoty vyjádřit se v rozhovoru pro TV nepřetrvává vliv síly názoru a naopak se ukáže být pro respondenta důležitá shoda názorů s referenční skupinou. Pokud sledujeme ochotu vyjádřit se mezi přáteli, musíme akceptovat efekt zájmu na zadané téma, strachu z izolace a marginální vliv vnímané shody názorů s budoucí majoritou [Kim 2012: 315].

Přehledová stať ohledně spirály mlčení od Scheufeleho a Moy uvádí jako hlavní závislou proměnnou kulturní rozdíly. Autoři tvrdí, že různý kulturní kontext může zmírnit důležitost vnímané shody názorů s ostatními, jako předurčujícího faktoru chování jednotlivců. Jsou známy také dva druhy veřejného mínění, které se v různých prostředích vyskytují. První demokratický model se zakládá na veřejné diskusi ohledně stanovisek a potvrzení většinového mínění. Druhý model sociální kontroly vychází z institucionálně daného konsenzu. Při potvrzování spirály mlčení nesmíme dle autorů zapomenout zvážit: morální komponent veřejného mínění, časový faktor a roli médií. Nezávislá proměnná by měla být konstruována pomocí těchto charakteristik: měla by být formována napříč kulturami, musí být konformní, nesmíme opomíjet anonymní charakter společnosti, důležitý je rozsah veřejnosti při zkoumání a osobní charakteristiky respondentů, zvolíme odpovídající metodu sběru dat a je potřebné zachovat propojenost otázek s morálním aspektem. Mezikulturní rozdíly spočívají v odlišné adaptaci se na veřejné situace a v ochotě mluvit v různých sociálních a kulturních podmínkách [Scheufele, Moy 2000: 3-11]. Již v dřívějších studiích zkoumá Scheufel, zda je veřejné mínění spíše racionální výměnou názorů, či vyjadřováním se za přítomnosti sociálního tlaku. Zjišťuje, že informovaná a racionální společnost neexistuje, alespoň ne tedy v politické oblasti [Scheufele 1999: 25,40]. Oproti Scheufelovi se snaží Kurt Lang vysvětlit fungování veřejného mínění ve společnosti pomocí tří orientací. Kognitivní orientace se vyznačuje nejistotou lidí ve vlastních názorech, a pokud jsou tito jedinci pod tlakem, raději se přidají k ostatním. Strategická orientace spočívá v pozorování převládajícího mínění v našem okolí, kvůli získání strategické výhody. Třetí normativní orientace je nevědomým procesem chování se podle očekávání druhých (podle norem) [Lang,Lang 2012: 368, 374-378].

3 SPIRÁLA MLČENÍ V ONLINE A OFFLINE SVĚTĚ

Srovnání online a offline diskuze v souvislosti se spirálou mlčení zkoumají dvě studie, které dospěly k zcela odlišným výsledkům. Studie Ho a McLeoda srovnává konverzaci online a offline a zaměřuje se na kontextuální a psychologické vlivy. Kontextuálním vlivem je anonymita v případě ON a čitelnost statusu a neverbální gesta v případě OFF. Autoři počítají se zmírněním strachu z izolace a vyšší ochotou mluvit u online prostředí [Ho, McLeod 2008: 190-194]. Výsledky značí: ochota k vyjádření se je vyšší u majority než u minority u ON i OFF diskuze. Při

konverzaci ON je procentuální ochota vyjádřit se přibližně o 20% vyšší u minority, než v případě minority u OFF komunikace [Ho, McLeod 2008: 198-201].

Studie McDevitta a kol. předpokládá opačný účinek, kdy členové minority nebudou podle autorů ochotni se vyjádřit ani v ON ani v OFF prostředí (Hypotéza 1) a všichni participanti budou umírněnější v konverzaci ON více než v diskuzi OFF (Hypotéza 2) [McDevitt 2003: 459]. První hypotéza byla potvrzena, protože členové minority se ukázali být umírněnější v artikulaci svých názorů v online i offline prostředí více než majorita. Hypotéza číslo dva se v šetření potvrdila. Výzkum dokládá, že majorita i minorita se méně vyjadřuje, pokud diskutují v počítačově zprostředkované komunikaci ve srovnání s konverzací tváří v tvář [McDevitt 2003: 462-463].

Tvorbou spirály mlčení v souvislosti s internetem se také zabývají Schulz a Roessler, kteří vidí roli internetu v čerpání informací ohledně názorového klimatu. Rozhodně ale podle autorů nelze nahradit diskuzi tváří v tvář internetovou komunikací, již podle autorů využívají nejvíce mladí lidé [Schulz, Roessler 2012: 346, 349, 359].

4 DATA A METODOLOGIE

Data z této studie pochází ze smíšeného výzkumu. Kvantitativní část spočívá ve vyplnění tří dotazníků v průběhu experimentu. Kvalitativní část je zastoupena pomocí focus group a online chatování na k tomuto účelu vytvořených blozích. Celkový počet zúčastněných respondentů byl 42 studentů ze Západočeské univerzity. Výzkum proběhl dne 26. 11. 2012 od 15:00 do 17:00 v několika učebnách, které jsou součástí komplexu Západočeské univerzity katedry sociologie (např. počítačové laboratoře TY110, TY214 a učebny HJ108 a HJ113).

4.1 Respondenti

Respondenti byli získáváni na základě informování o experimentu pomocí sociální sítě Facebook, kde již byla zveřejněna informace o výplatě za účast v experimentu. Studenti, kteří byli součástí výzkumu, motivoval dle mého úsudku nejvíce peněžní obnos a nejsou známy důvody, proč by měla být reprezentativnost vzorku narušena. Účastníci se hlásili dobrovolně na základě prostého náhodného výběru ve specifické populaci (studenti ZČU). Od všech respondentů byl vždy zjištěn kontaktní email,

který sloužil k rozeslání informačního listu ohledně průběhu experimentu. Studenti byli vyplaceni peněžním obnosem 150,- Kč za aktivní účast v experimentu. Pohlaví nebylo rozloženo zcela rovnoměrně, ale v poměru 29 žen k 13 mužům. Nerovnoměrný poměr může být zapříčiněn nerovným zastoupením pohlaví na VŠ, kdy dle statistiky je ve školním roce 2010/2011 na Vysokých školách v ČR počet žen (56%) vyšší než počet mužů.¹ Na příklad, pohlaví na filozofické fakultě v roce 2013 dosahuje počtu 1788 žen a 738 mužů.² Věk se pohyboval v rozmezí od 19 do 24 let a v grafu se vyznačoval normálním rozdělením. Hlavní podmínkou možnosti absolvování bylo neukončené (probíhající) studium na Západočeské univerzitě. Původní plánovaný počet respondentů byl 48, kvůli úplnému naplnění počítačových laboratoří, ale bohužel se dostavilo ze 48 sjednaných účastníků pouze 42. Díky výběru studentů si uvědomuji, že výsledky výzkumu lze vztahovat pouze na studenty Západočeské univerzity.

4.2 Organizace experimentu

Experiment začal v 15:00 v TY110 rozlosováním shromážděných do čtyř skupin, podle kódu na kartě vylosovaného z obálky. Již před výzkumem bylo připraveno 48 karet s čtyř číselnými kódy, které byly logicky sestaveny tak, aby rozlišovaly právě čtyři uskupení. Karty byly také barevně vyznačeny (žlutě, zeleně, červeně a modře). Kód doprovázel účastníka po celou dobu výzkumu, student jej vyplňoval do všech elektronických dotazníků a při konverzaci na blogu do políčka jméno. V případě focus group byly na místech pouze karty s čísly od 1 do 12. Všichni zúčastnění vyplňovali na zadní straně dalších karet s čísly míst svůj kód. Karty s kódy a čísly míst byly okamžitě po vyplnění vybrány zpět k organizátorům. Nikdo z členů výzkumu nevěděl, kdo se skrývá pod jakým kódem, a proto nebyla narušena anonymita. Tento postup napomáhá moderovanou diskuzi ve skupinách propojit s dotazníky a konverzací na blogu.

Podle kódu byli respondenti rozděleni do čtyř skupin, kdy první dva vzniklé soubory shromážděných zůstaly v TY110 a druhé dvě vzniklé uskupení byla odvedena do laboratoře TY214. Všichni participující nejdříve vyplnili první vstupní dotazník na počítači. Týmy nacházející se v TY214 první komunikovaly prostřednictvím blogu (online). První a druhá

¹ Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/publ/1417-11-n_2011 : Kapitola 3- vzdělání

² Dostupné z: Studijní oddělení filozofické fakulty na Západočeské univerzitě

sestava zúčastněných byla po odeslání vstupního elektronického dotazníku (v TY110) přesunuta do dvou připravených učeben na focus group (offline), kde účastníci diskutovali (učebny- HJ 108, HJ113). Po splnění focus group se první dvě uskupení vrátila zpět do TY110, kde vyplnila prostřední dotazník a poté komunikovala na blogu (online). Týmy odvedené v úvodu do TY214, po chatování na blogu (online), vyplnily druhý dotazník a odešly do dvou učeben s rozložením stolů do kruhu, které bylo připraveno na konverzaci tváří v tvář (focus group – offline rozhovor v učebnách- TP305, TP302). První dvě uskupení po druhé diskuzi v TY110 (na blogu- online) vyplnila závěrečný dotazník a byla vyplacena za aktivní účast. Druhé dvě skupiny po splnění druhé diskuze, která probíhala offline, odešly do TY110, kde vyplnily elektronicky svůj poslední dotazník a byly také vyplaceny za aktivní účast. Aktivní účast byla kontrolována pouze ověřením vyplnění všech dotazníků od respondentů.

První dotazník se značil vyšší náročností, a proto na něj byl vyměřen čas 20 min.. Ostatní dotazníky limitovalo 10 minut. Všichni účastníci stihli dotazníky (v elektronické formě) v daném časovém limitu vyplnit a odeslat. Na konverzace na blogu i tváří v tvář bylo určeno 5 minut na jedno ze čtyř témat (tzn. přibližně 20-30 min. na celou konverzaci). Experiment byl ukončen přibližně v 17:00. Kvůli složitosti příkládám v příloze 1 schéma experimentu, podle kterého jsme experiment s organizačním týmem uskutečňovali.

4.3 Etický kodex

Výzkum splňuje podmínky etického kodexu, protože zachovává vědeckou objektivitu výzkumu, nepřekračuje své schopnosti ani kompetence, respektuje práva a soukromí respondentů (zajišťuje anonymitu), nepoškozují respondenty, zacházení s výzkumnými daty je pouze v rukou výzkumnice a vedoucího bakalářské práce, přiznává finanční zdroje, kterými byli oceňováni respondenti a pomocníci [Jeřábek 1992: 123].

Anonymita v experimentu spočívá v převedeních jmen do číselných kódů. V průběhu výzkumu ani poté nikdo nedokáže určit, který účastník se pod kódem skrývá. V případě výzkumu byla 100 % anonymita zaručena, jak při vyplňování dotazníku, tak při diskuzi na blogu a při focus group. Výzkum byl podpořen ze stipendijního fondu katedry sociologie.

4.4 Organizační tým

Organizační tým byl složen z výzkumnice (autorky bakalářské práce), z vedoucího bakalářské práce (PhDr. František Kalvas) a dalších čtyř pomocníků. Výzkumnice vedla dvě skupiny (focus group) s přispěním jednoho pomocníka, další dvě skupiny (focus group) provázeli dva pomocníci a všichni diskutující na blogu byli vedeni PhDr. Františkem Kalvasem. Čtvrtý pomocník zaznamenával aktivní účast respondentů, kontrolou odeslání jejich dotazníků. Všichni pomocníci při organizaci byli odměněni 300 korunami. Organizační tým byl informován o náplni výzkumu pomocí rozeslání rozvrhnutí experimentu.

4.5 Randomizace

Randomizace respondentů se uskutečnila pomocí již zmíněných karet s kódy. Karty s kódy obsahovaly informace o přesunu do učeben i internetové odkazy na tři dotazníky. Randomizace byla provedena tak, aby se členové prvních a druhých skupin, kteří spolu diskutovali face to face již nesetkali ve stejné sestavě v případě diskuze na blogu. A totéž bylo použito u třetího a čtvrtého uskupení, kdy spolu nekomunikovala stejná sestava lidí na blogu ani v následné focus group. Tento krok napomáhá k anonymitě mezi účastníky a také k různorodosti rozhovorů. První dvě skupiny prošly nejprve diskuzí tváří v tvář a poté blogovým chatováním a druhé dvě uskupení prošla opačným průběhem experimentu.

Témata v dotaznících v různých otázkách byla přeházena pomocí náhodné randomizace. Taktéž pořadí témat v diskuzích na blogu a konverzacích tváří v tvář bylo určeno předem pomocí náhodného losu.

4.6 Témata experimentu

Pro experiment byla zvolena 4 kontroverzní témata. Počet témat dosahoval záměrně takto vysokého počtu, kvůli zvýšení validnosti dat, nebo možné neinformovanosti respondentů o některých otázkách. Také jsme chtěli mít několik kontroverzních témat pro případ, že by se některé téma stalo nevýznamným, nebo by ho daná skupina respondentů nepovažovala za kontroverzní přesto, že jsme jej tak určili.

4.6.1 Romové

Prvním zvoleným tématem byli Romové a otázka, zda by se měly zpřísnit podmínky vyplácení jejich sociálních dávek. Nejčastěji jsou Romové pokládáni v ČR za etnickou menšinu, či nefavorizovanou sociální

skupinu. Vedle materiální deprivace (např. špatný přístup na trh práce, bydlení) se tato komunita ocitá v pozici blokových příležitostí. Vyloučení z trhu práce je spjato s chudobou a zapříčiněno nízkou vzdělaností a kvalifikační úrovní příslušníků romské komunity. Přístup k legálním zdrojům obživy se často omezuje právě na sociální dávky [Klíčová 2004: 95-103]. Romové jsou velmi těžce postiženi nezaměstnaností a od roku 1989 můžeme říci, že se nedokážou aklimatizovat na osobní odpovědnost, kterou demokratický stát poskytuje. Jednou ze strategií pro přizpůsobení se novým podmínkám je u Romů v ČR vystudování základní školy, poté nástup na úřad práce a následná trvalá nezaměstnanost, jež u nás dosahuje v této komunitě 40-50% [Ševčíková 2004: 132-133].

Těsně před experimentem (21. 11. 2012) česká média informovala, že většina lidí v ČR vnímá Romy negativně. 70% respondentů výzkumu agentury STEM popsalo svůj vztah k Romům negativně.³ V době výzkumu (12. 11. 2012) také média hovořila o stěhování Romů v městě Předlice z jimi zdevastovaného ghetta do ubytovny.⁴

4.6.2 Vladimír Franz

S druhým tématem byli respondenti dotazováni, jestli je podle nich přijatelné, aby se stal Vladimír Franz novým prezidentem ČR v roce 2013. Poprvé máme možnost volit hlavu našeho státu přímou volbou a Vladimír Franz je vážným kandidátem na tento post. Je možné, že některým lidem může připadat nevhodné tetování na obličeji tohoto kandidáta. Sám Vladimír Franz se vyjádřil ohledně svého tetování „Tetování je projevem svobodné vůle, nikomu druhému nezasahující do jeho svobod. Jde o výraz trvalého a neměnného rozhodnutí stát si za svým, a to v dobrém i zlém.“⁵

Česká republika je parlamentní republikou a politická moc proto náleží parlamentu a vládě. Hlava státu je hlavně reprezentantem a garantem řádu, ale není oprávněn k ustanovování vlastní politiky. [Wintr 2008: 25] Po problémech se zvolením prezidenta v roce 2003 a 2008 bylo přistoupeno právě k přímé volbě hlavy státu [Koudelka 2011: 38-39]. Média informovala (14. 11. 2012), že čtenáři iDnes.cz by volili nejčastěji Vladimí-

³ Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/285483-romy-vnima-negativne-vetsina-lidi-ale-extremiste-ztraceni-podporu.html>

⁴ Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/romove-z-predlic-se-prestehovali-d4v-domaci.aspx?c=A121112_155955_usti-zpravy_alh

⁵ Dostupné z: <http://vladimirfranz.cz/bio/>

ra Franze (16725 hlasů).⁶ V hypotetickém druhém kole dle iDnes.cz ze dne 18. 11. 2012 by vyhrál Vladimír Franz (55,7% hlasů) nad Karlem Schwarzenbergem.⁷ Podle společnosti ppm factum ale dosahuje Vladimír Franz až sedmé příčky (5,6% hlasů).⁸

4.6.3 Legalizace marihuany

Třetí téma diskutuje, zda by měla být v ČR úplně legalizována marihuana. V současné legislativě hovoří o návykových látkách a omezení zacházení s nimi Zákon č. 167/1998 Sb. Ten také stanovuje pravidla výzkumu, zpracování atd.. Zacházení s omamnými a psychotropními látkami je možné pouze na základě speciálního povolení, které vydává Ministerstvo zdravotnictví. Platná právní úprava zakazuje nepovolené držení omamných látek a stanovuje tak za neoprávněné držení různě odstupňované sankce. Mírnější postih je například za trestný čin držení většího množství než malé pro vlastní potřebu. Jako přestupek je postihováno přechování látek v množství menším než malém pro vlastní potřebu uživatele, ale dochází zde podle § 11 odst. 1 písm. d), § 15, § 16 písm. b) a § 18 o přestupcích k odebrání omamné či psychotropní látky [Sotolář 2003: 59-60].

4.6.4 Komunistická strana Čech a Moravy

Posledním zvoleným tématem bylo současné dění ohledně politické strany KSČM. Otázka: jsou lidé spokojeni s výsledky krajských voleb v roce 2012, kde v některých oblastech KSČM dominovala? Většina lidí je informována o historických událostech ohledně této strany. I přesto, že se komunisté hlásili k pokračování masarykovského státu, nesplňovali jeho hlavní podmínky, jimiž jsou mnohonárodnostní řád a parlamentní demokracie. Se zvyšováním politického vlivu KSČ došlo k výrazným strukturálním změnám v oblasti hospodářství, do nějž mohl stát poté více zasahovat [Rupnik 2002: 192-197, 206].

Proti výsledkům krajských voleb se uskutečnilo v současné době mnoho demonstrací. Jeden z výrazných protikomunistických protestů proběhl mezi studenty koncem roku 2012 a začátkem roku 2013 na jihu Čech ve formě štafetové hladovky. Řetězový půst byl uskutečněn mezi

⁶ Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/prvni-kolo-prime-volby-na-idnes-vyhral-franz-f3g-domaci.aspx?c=A121114_134210_domaci_jw

⁷ Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/ctenari-chteji-za-prezidenta-franze-dbm-domaci.aspx?c=A121118_125507_domaci_jw

⁸ Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/284468-nejblize-k-hradu-maji-fischer-se-zemanem-okamura-je-treti.html>

více než 30 lidmi, kdy alespoň jeden člověk musel vždy vydržet 24 hod. bez jídla. Studentské hnutí odpovědné za protest pořádalo také happeningy, přednášky a demonstrace.⁹

4.7 Tvorba blogů a příprava focus group

Internetově zprostředkovaná komunikace ve vlastním výzkumu probíhala na čtyřech k tomuto účelu vytvořených blozích. Každá ze čtyř uskupení diskutovala na svém blogu a to hlavně kvůli potřebnému nízkému počtu komunikujících, jenž byl stanoven maximem 12 respondentů. Na blogy byli účastníci směřováni také pomocí serveru to.ly (Př. www.to.ly/hruE). Internetové adresy blogů jsou následující: <http://lucie-pribylova.webnode.cz>, <http://lucie-pribylova2.webnode.cz/>, <http://lucie-pribylova3.webnode.cz/>, <http://lucie-pribylova4.webnode.cz/>. Všechny blogy byly vytvořeny vizuálně stejně, aby nikdo z diskutujících nepoznal s kým na blogu diskutuje a byla zachována absolutní anonymita. Jednou z funkcí blogu je kopírování obsahu diskuzí do formátu PDF a to také bylo hned po ukončení výzkumu provedeno. Dále byly odpovědi k tématům z blogové komunikace předloženy dvěma pomocníkům, již se výzkumu nezúčastnili pro určení kladných, záporných a nulových odpovědí.

Počet účastníků focus group dosahoval maxima 12. Pro účely výzkumu byly upraveny čtyři klasické učebny. Pro střídavý design diskuzí focus group s online komunikací by byly dostačující dvě místnosti. Bohužel jsme se setkali s vysokým zaplněním všech okolních místností, kde by mohl být experiment na dvě hodiny uskutečněn. V učebnách stály stoly uspořádané do kruhu a na každém místě k sezení se nacházel lístek s číslem místa (1-12). Odpovědi respondentů byly zaznamenávány dvěma členy organizačního týmu (vedoucí skupiny a pomocník) do záznamových archů. Zapisované odpovědi byly v archu pouze kladné, záporné či neutrální (nulové). Respondenti byli zaneseni do archu pod čísly míst. Kódy účastníků k těmto místům byly vypsány na zadní stranu karty tak, aby je nikdo z diskutujících neviděl.

Všech osm diskusních sestav mělo přibližně stejný čas a podmínky pro komunikaci. Jediný rozdíl můžeme sledovat v případě prvních dvou a druhých dvou skupin. První dvě skupiny nejprve prošly diskuzí tváří v tvář a poté až chatováním na blogu a druhé dvě uskupení měla opačný prů-

⁹ Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/209965-stafetova-hladovka-dalsi-protikomunisticky-protest-na-jihu-cech/>

běh. V analytické části se také budu zabývat efektem obráceného průchodu částmi experimentu (proměnná pořadí).

4.8 Tvorba dotazníků

Dotazníky byly konstruovány na základě tří studií, kvůli srovnání jejich výsledků s již zmíněným kvantitativním dotazováním ve vlastním experimentu. Otázky pokládané při výzkumu v kontrolovaných publikacích byly duplikovány i ve vlastním textu. Všechny dotazníky byly vyplňovány respondenty elektronicky přes google. Kontrola, zda účastníci odeslali své odpovědi, probíhala právě díky google dokumentům, kde se výsledky zaznamenávaly i s příslušnými kódy studentů. Participantů byli směřováni na online vyplňování pomocí internetového serveru to.ly, díky kterému byly zkráceny příliš dlouhé odkazy z google dotazníků na čtyři symboly (Př. www.to.ly/hozT).

Jak již bylo zmíněno, každý respondent vyplňoval tři dotazníky. První dotazník byl plnou verzí a další dva byly jeho zkrácené formy s přeházenými tématy. První dotazník sledoval pohlaví, věk, zájem, obeznámenost, informovanost, názor ohledně zadaných témat, osobnostní škálu (měřící sílu osobnosti), strach z izolace, ochotu k sebe-cenzuře, vnímanou shodu názorů s okolím a ochotu vyjádřit se. Druhé a třetí online dotazování se vyznačovalo zkrácením první varianty a obsahovalo názor ohledně zadaných témat, vnímanou shodu názorů s okolím a ochotu vyjádřit se. Takto zvolený design kontroluje, jestli v průběhu výzkumu účastník nějakým způsobem měnil své mínění.

Kontrolní proměnné byly tázány tímto způsobem: Zájem- Jak moc se zajímáte o tyto otázky? (5- ti bodová škála: 1 Vůbec se nezajímám, 5 Velmi se o toto téma zajímám); Obeznámenost- Jak moc jste obeznámen/a s těmito otázkami? (5- ti bodová škála: 1 Nejsem vůbec obeznámen/a, 5 Jsem velmi obeznámen/a); Informovanost- Informujete se o těchto otázkách v médiích (TV, rozhlas, tisk, internet)? (5- ti bodová škála: 1 Vůbec se neinformuji, 5 Intenzivně se informuji); Názor- Jak by jste odpověděl/a na následující otázky? (5- ti bodová škála: 1 Rozhodně ne, 3 Nevím, 5 Rozhodně ano); Otázky, na které se kontrolní proměnné ptají, jsou: 1, Mají se zpřísnit kritéria pro vyplácení sociálních dávek Romům? 2, Je přijatelné, aby se stal Vladimír Franz prezidentem ČR? 3, Měla by být legalizovaná marihuana? 4, Je přínosné pro obyvatele ČR, že KSČM dosáhla oproti minulým letem velmi dobrých výsledků v krajských říjnových volbách?

Vnímaná shoda názorů byla dotazována: Do jaké míry s vámi následující okruhy lidí sdílejí vaše názory na dané téma (např. legalizaci marihuany)? Okruhy lidí jsou a, přátelé b, rodina c, majorita v Plzni d, majorita v Plzni za rok (5 -ti bodová škála: 1 Rozhodně se mnou nesouhlasí, 5 Rozhodně se mnou souhlasí).

Ochota vyjádřit se v dotazníku: Do jaké míry byste byl/a ochoten/na v následujících situacích vyjádřit Vaše názory např. na vhodnost kandidatury Vladimíra Franze na prezidenta ČR? Situace jsou a, rozhovor pro TV b, konverzace s přáteli c, online fórum d, veřejné shromáždění e, autobus f, vlak (5-ti bodová škála: 1 Nebyl/a bych ochoten/na, 5 Velmi ochoten/na).

4.8.1 Jörg Matthes a kol. (FSI a WTSC)

První studie testuje pomocí konfirmační faktorové analýzy platnost spirály mlčení napříč státy a zkoumá, zda má strach z izolace vliv na ochotu k sebe-cenzuře v nepřátelském názorovém prostředí. Strach z izolace můžeme definovat jako „strach, pravděpodobně rozvinutý v průběhu evoluce, z odmítnutí nás v našem okolí, neboli odkazuje k emočnímu strachu ze ztráty sociálních kontaktů s ostatními, [Matthes a kol. 2012: 291]. Ochota k sebe-cenzuře je popisována u osob, které jsou zdrženlivé k vyjádření se v nepříznivém názorovém klimatu. Hypotéza autorů spočívá v korelaci mezi vysokým strachem z izolace a vysokou ochotou k sebe-cenzuře (mlčení) [Matthes a kol. 2012: 292]. Následující výroky byly přeloženy z dodatečných materiálů u studie a zkontrolovány, několika nezávislými zdatnými angličtináři a němčináři. Ve studii existovali zapsané výpovědi v několika jazycích angličtina, ruština a němčina.

Strach z izolace je měřen pomocí pěti bodové škály (1- Rozhodně nesouhlasím; 5- Rozhodně souhlasím), která je zkonstruována pro pět výroků. Těmito výroky jsou: „1, Je pro mě strašné pomyslet, že nebudu pozván/a na přátelské setkání od lidí, které znám. 2, Jedna z nejhorších věcí, které se mi mohou stát, je být vyloučen lidmi, které znám. 3, Vadilo by mi, kdyby se mnou nikdo nechtěl trávit čas. 4, Nemám rád pocit, že jsem vynechán/a z přátelských setkání, párty a jiných sešlostí. 5, Je pro mě důležité zapadnout do skupiny, se kterou fyzicky jsem.“ [Matthes a kol. 2012: ¹⁰]

¹⁰ Přídavné materiály k MATTHES, JÖRG, ANDREW F. HAYES, HERNANDO ROJAS, FEI SHEN, SEONG-JAE MIN, IVAN B. DYKCO. 2012. Exemplifying a Dispositional Approach to Cross-Cultural Spiral of Silence Research: Fear of Social Isolation and the Inclination to Self-

Ochota k sebe-cenzuře je pozorována na pěti bodové škále (1- Rozhodně nesouhlasím; 5- Rozhodně souhlasím) pro 8 výroků ohledně obecného vyjádření se. Těmito výroky jsou: „ 1, Je pro mě těžké vyjádřit své názory, pokud si myslím, že by s nimi ostatní nesouhlasili. 2, Mnohokrát se stalo, že se lidé v mém okolí mýlili, ale já jsem jim to neřekl/a. 3, Když nesouhlasím s ostatními, raději jim přitakám, než abych se s nimi přel/a. 4, Je pro mě snadné vyjádřit své názory před lidmi, o kterých si myslím, že se mnou nesouhlasí. 5, Necítím se dobře, pokud se ptá někdo na mé názory, když vím, že on nebo ona s nimi nebudou souhlasit. 6, Mám tendenci mluvit o svých názorech jen mezi přáteli nebo lidmi, kterým věřím. 7, Je bezpečnější mlčet, než veřejně mluvit o svých názorech, když vím, že je ostatní nesdílí. 8, Když s někým nesouhlasím, nemám problém mu to říci“ [Matthes a kol. 2012: ¹¹].

4.8.2 Hynek Jeřábek (PS škála)

Studie Hynka Jeřábka *Měření názorového vůdcovství v českých sociologických výzkumech* využívá osobnostní škálu k měření názorového vůdcovství při výzkumu regionů a životních strategií v nich. Stupnici „síly osobnosti“ přebírá ze studie Elisabeth Noelle-Neumannové, která byla vyvinuta v Institutu pro demoskopii v Německu. Ke svému výzkumu používá tři rozsáhlé reprezentativní šetření, v nichž je aplikovaná PS škála a které hledají souvislosti mezi názorovým vůdcovstvím a dalšími charakteristikami [Jeřábek 2003: 688-694]. V této bakalářské práci byla PS škála použita jako další proměnná k elaboraci jednoduchých vztahů (např. vliv PS škály na rozdíl četností promluv v online a offline prostředí).

PS škála spočívá v souhlasu či nesouhlasu s deseti výroky. Tyto výroky jsou: „ 1, Obvykle počítám s tím, že to, co udělám, bude úspěšné. 2, Jen zřídka si nejsem jistý, jak se mám chovat. 3, Rád přijímám odpovědnost. 4, Rád se ujímám vedení při společných akcích. 5, S chutí přesvědčuji druhé o svém mínění. 6, Často zjišťuji, že se ostatní řídí podle mého vzoru. 7, Dovedu se dobře prosadit. 8, Jsem často o krok před ostatními. 9, Mám hodně věcí, které mi ostatní závidí. (Je toho hodně, co

Censor. International Journal of Public Opinion Research 24 (3): 287-305 Dostupné z: <http://ijpor.oxfordjournals.org/content/24/3/287/suppl/DC1>

¹¹ Přídavné materiály k MATTHES, JÖRG, ANDREW F. HAYES, HERNANDO ROJAS, FEI SHEN, SEONG-JAE MIN, IVAN B. DYDKO. 2012. Exemplifying a Dispositional Approach to Cross-Cultural Spiral of Silence Research: Fear of Social Isolation and the Inclination to Self-Censor. International Journal of Public Opinion Research 24 (3): 287-305 Dostupné z: <http://ijpor.oxfordjournals.org/content/24/3/287/suppl/DC1>

mi ostatní závidí). 10, Často dávám rady a doporučení ostatním“ [Jeřábek 2003: 694].

V případě osobnostní škály je počítáno s různými váhami pro různé výroky a odlišným počtem bodů pro souhlas i nesouhlas. Souhlasné odpovědi se vyskytují v rozmezí 12-18 bodů a nesouhlas pro výrok se pohybuje mezi 6-9 body. Maximální skóre dosahuje 149 bodů a minimální skóre je 75 bodů. Výsledný souhrnný index vyjadřuje ochotu respondenta k vyjadřování se v konverzaci ve vůdčí pozici [Jeřábek 2003: 694-695].

4.8.3 Francis Dalisay a kol.

Francis Dalisay a kol. zkoumají vztah mezi vnímanou podporou vlastních názorů a ochotou vyjádřit je. Autoři testují hypotézu, která předpokládá, že „vnímaná podpora názorů má pozitivní vliv na ochotu vyjádřit své názory“ [Dalisay 2012: 331]. Ve výzkumu je zapojena také třetí proměnná: sociální kapitál, který je ve studii součástí tří hypotéz, ale který není v bakalářské práci použit [Dalisay 2012: 331]. Kvůli homogenosti vzorku můžeme předpokládat malé rozdíly v sociálním kapitálu mezi účastníky experimentu.

Vnímaná podpora vlastních názorů je zde operacionalizovaná pomocí otázky: „Jak moc souhlasíte nebo nesouhlasíte, že následující lidé sdílejí vaše názory na vojenské nahromadění sil v Guamě“ [Dalisay 2012: 334]? Dotazování probíhalo pomocí sedmi bodové škály (1- silně nesouhlasím; 7- silně souhlasím). Okruhy lidí byly za a, rodina; b, přátelé; c, majorita v Guamě a za d, majorita v Guamě za rok. V případě vlastního experimentu byly poslední dvě možnosti pozměněny na za c, většina v Plzni a za d, většina v Plzni za rok a byla použita pouze pěti bodová škála (1- Rozhodně se mnou nesouhlasí; 5- Rozhodně se mnou souhlasí). Vnímaná podpora vlastních názorů je prostým součtem odpovědí (na pěti bodové škále) ohledně 4 již zmíněných okruhů lidí.

Závislou proměnnou výzkumu je ochota vyjádřit své názory, kdy byli respondenti tázáni, „zda by byli ochotni vyjádřit své názory o vojenském nahromadění sil v Guamě v těchto kontextech a, veřejné shromáždění; b, TV interview; c, barbecue; d, restaurace. (1- nebyl bych ochoten/a; 7 byl bych ochoten/a)“ [Dalisay 2012: 334]. Měření probíhalo na sedmi bodové škále. V případě vlastního výzkumu byla použita pěti bodová škála. Autoři museli kvůli absenci železniční sítě a minimální přepravě v Guamě místo možnosti vlak a autobus zvolit za c, barbecue d, restaurace. Vlastní

zkoumání se ale vrací k možnosti vlak a autobus, protože v Plzni je možný a častý tento druh přepravy [Dalisay 2012: 334].

5 POSTUP ANALÝZY

5.1 Analýza rozdílu četností promluv v Online a Offline prostředí

Prvním bodem analýzy je provedení t-testu, který ukazuje, zda se průměrné četnosti promluv ve dvou zkoumaných prostředích liší pro nějaké z témat. T-test byl uskutečněn pro všechna čtyři témata a snaží se potvrdit/vyvrátit hypotézu 1.

Hypotéza 1: Lidé diskutují v online prostředí (na blogu) více než tváří v tvář.

Druhý bod analýzy kontroluje vztahy mezi rozdílem online a offline promluv a pořadím ve kterém respondenti prostředím prošli, osobnostní škálou, ochotou k sebe-cenzuře, zájmem, informovaností, obeznámeností, silou názoru, vnímanou kongruencí mínění s okolím, tím zda jsou majoritou, či minoritou, strachem z izolace a ochotou vyjádřit se. Proměnné jsou do regresní analýzy přidávány postupně a tvoří tak pět modelů. Hypotéza 2 je ověřována pro všechna témata.

Hypotéza 2 (Model 5): Pořadí prostředí, kterým respondent prochází, působí na zvýšení rozdílu mezi četností promluv na blogu a tváří v tvář i při kontrole vlivu přidaných proměnných ochoty k sebe-cenzuře, osobnostní škály, ochoty vyjádřit se, rozdílu v ochotě vyjádřit se v 1. a 2. dotazníku, proměnné pořadí v interakci s ochotou vyjádřit se, zájmem, informovaností, obeznámeností, silou názoru, kongruencí s okolím, strachem z izolace a tím, zda je respondent součástí majority, nebo minority.

Pořadí je proměnná zkonstruována podle toho, jestli respondent v experimentu prošel nejprve online, nebo offline prostředím. Proměnné ochota k sebe-cenzuře, strach z izolace a osobnostní škála jsou vysvětleny již výše v oddílu 4.8.1 a 4.8.1.1. Ochota vyjádřit se existuje jako prostý součet bodů z odpovědí ohledně ochoty vyjádřit se na zadanou otázku v rozhovoru pro TV, na online fóru, mezi přáteli, na veřejném shromáždění, ve vlaku a v autobusu (měřené na pěti bodové škále: 1- Nebyl/a bych ochoten/na, 5- Velmi ochoten/na). Proměnná pořadí v interakci s ochotou vyjádřit se ukazuje v regresi, jaký má efekt ochota vyjádřit se (u respondentů začínajících v online prostředí) na rozdíl mezi čet-

ností promluv v prostředích. Zájem, informovanost, obeznámenost a síla názorů nejsou v oddíle pozměněny (stále pěti bodová škála). Kongruence s okolím je sestrojena pomocí součtu odpovědí ohledně vnímané shody s přáteli, rodinou, majoritou v Plzni a majoritou v Plzni za rok v 1. dotazníku. Poslední proměnná (majorita/ minorita) vznikla kategorizováním názoru jedinců ohledně dané otázky, kdy studenti s odpovědí 1, a 2, jsou určeni jako součást majority a účastníci s odpovědí 3, 4, a 5, na pěti bodové škále jsou označeni jako minorita. Aby všechny škály proměnné názor směřovaly stejným směrem, byla potřeba otočit škálu u témat Romové a V. Franz. Nyní je to tak, že kontroverzní odpověď se vyznačuje kódem 5 a nekontroverzní 1, míra kontroverze pak odpovídá velikosti 1, 2, 3, 4, 5.

5.2. Regresní analýza ochoty vyjádřit se online a offline

V této regresní analýze zkoumáme, jak se liší efekt hypotetické ochoty vyjádřit se (v dotazníku), PS škály, ochoty k sebe-cenzuře, zájmu, informovanosti, obeznámenosti, názoru, strachu z izolace a vnímané názorové shody na ochotu vyjádřit se online, nebo offline. Ochota vyjádřit se je pozorována online pomocí počtu promluv a offline s počtem započatých minut, kdy respondent mluvil. Zatím co v předchozím oddíle bylo měřeno, které proměnné zvyšují rozdíl v počtu promluv mezi vyjádřením se online a offline, zde srovnáváme, jaké proměnné mají vztah se zvýšením ochoty mluvit online nebo offline.

Hypotéza 1: Vliv proměnných na zvýšení ochoty vyjádřit se online je vyšší než v offline prostředí.

Hypotéza 2: Vliv hypotetické ochoty vyjádřit se v dotazníku na ochotu vyjádřit se v online i offline prostředí přetrvává i při kontrole pořadí, PS škály, ochoty k sebe-cenzuře, zájmu, informovanosti, obeznámenosti, strachu z izolace, názoru a vnímané shody s okolím.

Proměnné, na něž bylo dotazováno v prvním i v druhém dotazníku (názor, vnímaná shoda a ochota vyjádřit se), byly pozměněny tak, abychom v případě sledování promluv online i offline použili vždy data z dotazníku, který respondenti vyplňovali těsně před tou danou diskuzí. Tzn. U účastníků, již navštívili první offline diskuzi, komparujeme data s prvními dotazníky, pokud participant prošel offline prostředím až po komunikaci na blogu, pak jeho offline promluvy porovnáváme v regresní analýze s ochotou vyjádřit se v druhém dotazníku. Kontrolní proměnné jsou přidávány do regresní analýzy postupně ve čtyřech modelech. Hlav-

ním účelem je nejen potvrzení či vyvrácení hypotéz, ale také výzkum vlivu různých proměnných na počet promluv online a počet započatých minut při diskuzi tváří v tvář.

5.3 Zkoumání korelace ochoty vyjádřit se v 1., 2. a 3. vlně dotazníků

V této podkapitole zkoumáme, zda jsou spolu souvztažné výsledky v 1., 2. a 3. dotaznících, jež byly získány v rozmezí krátkého časového období a také jestli hypotetická ochota vyjádřit se vypsaná v dotaznících koreluje s ochotou vyjádřit se v online a offline prostředí. Zajímá nás zde také závislost promluv online a offline. Pomocí faktorové analýzy zjistíme dále rozložení koeficientů ochoty vyjádřit se v jednotlivých tématech a ve třech dotaznících, témat online a offline a kolik latentních faktorů vysvětluje vztahy mezi proměnnými.

5.4 Analýza Jörg Matthes a kol. (FSI a WTSC)

Konfirmační faktorová analýza, kterou autor užívá, není jednoduchou metodou potvrzování platnosti hypotéz. Nejsem způsobilá tento typ analýzy provádět, jelikož nebyl náplní přednášek a nejsem obeznámena s jejím postupem. Ve vlastní studii proto používám faktorovou analýzu a definuji korelace mezi proměnnými. Souvztažnost je sledována nejen v celkových kategoriích strachu z izolace a ochoty k sebe-cenzuře, ale také mezi jednotlivými odpověďmi na výroky o strachu z izolace a ochotě k sebe-cenzuře.

Základní vztah spočívá v korelaci mezi vysokým strachem z izolace a následnou sebe-cenzurou. Hlavním cílem této kapitoly je potvrdit či vyvrátit hypotézu 1.

Hypotéza 1 Strach z izolace má efekt na ochotu k sebe-cenzuře.

Z proměnné strach z izolace byla vytvořena v programu STATA nová proměnná fsitotal (FSI- Fear of Isolation), která je prostým součtem skóru z odpovědí ohledně pěti výroků v dotazníku, na něž mohl participant odpovědět pomocí pětibodové škály. Minimálně lze získat 5 bodů a maximálně 25 bodů. Z výsledků by podle předpokládaných hypotéz mělo vyplývat, že čím vyšší skóre u součtové proměnné strach z izolace respondent vytěží, tím větší vnímá ochotu k sebe-cenzuře. Dále byla proměnná kategorizována do dvou skupin (1. - skóre od 5 do 19 = malý strach z izolace; 2. - skóre od 20 do 25 = velký strach z izolace). Četnosti skóru účastníků najdeme v Tab. 1.

Z proměnné ochota k sebe-cenzuře byla vygenerována v programu STATA nová proměnná *wtsc*total (WTSC- Willingness to self censor), jež je prostým součtem skóru z odpovědí na osm výroků v dotazníku, na které respondenti odpovídali na pětibodové škály. Minimálně lze získat 8 bodů a maximálně 40 bodů. Z výsledků vyplývá, že čím vyšší skóre student u součtové proměnné získá, tím větší má ochotu k sebe-cenzuře (k mlčení). Proměnná byla kategorizována do dvou skupin (1 skupina- skóre od 8 do 22 = nízká sebe-cenzura; 2 skupina- skóre od 23 do 40 = vysoká sebe-cenzura). Četnosti skóru účastníků můžeme nalézt v Tab. 2.

5.5 Analýza Francis Dalisay a kol.

Základní zkoumaný vztah podle autorů: efekt vnímané shody vlastních názorů na ochotu vyjádřit se. Ochota vyjádřit se vznikla v experimentu po sečtení skóru z odpovědí ohledně ochoty vyjádřit se na veřejném shromáždění, v TV interview, ve vlaku a v autobuse na pěti bodové škále. Jako kontrolní proměnné byly vloženy zájem, informovanost, obeznámenost, názor respondentů a pohlaví. V rámci čtyř zkoumaných otázek byla regresní analýza provedena čtyřikrát pro každé téma zvlášť.

Hypotéza 1 (Model 1) : Kontrolní proměnné mají vztah s ochotou vyjádřit se (Hypotézu považujeme za platnou při významu již jedné kontrolní proměnné).

Hypotéza 2 (Model 2): Vysoká vnímaná podpora vlastních názorů vede k větší ochotě k vyjádření se, i přes vliv kontrolních proměnných zájem, informovanost, obeznámenost a názoru.

6 VÝSLEDKY

6.1 Výsledky rozdílu četností promluv v Online a Offline prostředí

Hypotéza 1: Lidé diskutují v online prostředí (na blogu) více než tváří v tvář.

Ověření hypotézy 1 najdeme v Tab. 3. V žádném z témat se neukázal rozdíl mezi ochotou mluvit v online a offline prostředí významný, a proto lze označit hypotézu 1 za neplatnou. Průměry promluv se pohybují v hodnotách od 1,5 po 1,7. Největší diference byla zaznamenána u otázky: Přínos/nepřínos lepších výsledků KSČM ve volbách (0,11).

Hypotéza 2 (Model 5): Pořadí prostředí, kterým respondent prochází, působí na zvýšení rozdílu mezi četností promluv na blogu a tváří v tvář i při kontrole vlivu přidaných proměnných ochoty k sebe-cenzuře, osobnostní škály, ochoty vyjádřit se, rozdílu v ochotě vyjádřit se v 1. a 2. dotazníku, proměnné pořadí v interakci s ochotou vyjádřit se, zájmem, informovaností, obeznámeností, silou názoru, kongruencí s okolím, strachem z izolace a tím, zda je respondent součástí majority, nebo minority (Hypotéza 2 shodná pro všechna témata).

Tab. 4b Prezentace modelu 5 ve všech tématech, kde je zkoumán efekt pořadí na rozdíl mezi ochotou vyjádřit se online a offline i při kontrole vlivu PS škály, Ochoty k sebe-cenzuře, ochoty vyjádřit se, rozdílu v ochotě vyjádřit se, interakci pořadí s ochoty vyjádřit se v dotazníku, zájmu, informovanosti, obeznámenosti, kongruenci, tím zda se respondent vyskytuje v majoritě či minoritě a strachu z izolace (regresní analýza; N= 42)

Proměnné	Témata			
	Romové Model 5	V. Franz Model 5	Marihuana Model 5	KSČM Model 5
Pořadí (0; 1)	1.622*** (0.548)	0.464 (0.458)	1.107** (0.447)	0.671 (0.597)
PS škála (75 - 149)	-0.041** (0.016)	-0.020 (0.012)	-0.019 (0.014)	0.001 (0.020)
Ochota k sebe-cenzuře (8 - 40)	0.176*** (0.051)	0.155*** (0.042)	0.089 (0.053)	0.045 (0.069)
Ochota vyjádřit se (1. dotazník: 6 - 30)	-0.137** (0.053)	-0.063 (0.052)	-0.072 (0.059)	-0.062 (0.069)
Rozdíl v ochotě vyjádřit se v 1. a 2. dotazníku	-0.080 (0.125)	-0.106 (0.109)	-0.110 (0.115)	-0.173 (0.132)
Interakce pořadí a ochoty vyjádřit se	0.0785 (0.222)	0.072 (0.117)	0.048 (0.152)	-0.038 (0.249)
Zájem (1 - 5)	-0.180 (0.318)	0.285 (0.206)	0.060 (0.267)	-0.063 (0.404)
Informovanost (1 -5)	0.195 (0.418)	-0.168 (0.206)	0.195 (0.297)	-0.117 (0.370)
Obeznámenost (1 - 5)	-0.126 (0.349)	-0.042 (0.220)	-0.842** (0.341)	-0.253 (0.505)
Kongruence (1. dot.: 4 - 20)	-0.142 (0.088)	0.125* (0.071)	0.025 (0.092)	-0.032 (0.107)
Majorita/Minorita (1; 2)	-1.410 (0.864)	0.233 (0.424)	0.095 (0.576)	0.594 (0.703)
Strach z izolace (5 - 25)	0.035 (0.077)	0.022 (0.058)	0.012 (0.078)	-0.183** (0.086)
Konstanta	4.739 (2.828)	-2.728 (2.062)	2.133 (2.410)	5.204* (2.803)
R ²	0.684	0.551	0.508	0.439
F statistika (df1, df2)	5,22 (12, 29)	2,96 (12, 29)	2,5 (12, 29)	1,89 (12, 29)
P hodnota	0,00***	0,0082 **	0,0217 *	0,0790
Počet pozorování (N)	42	42	42	42

Pozn. (Směrodatná odchylka), v závorce u proměnných (min., max. počet dosažených bodů)

*** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1

ZDROJ: Vlastní šetření

Pro každou otázku samostatně nejprve popíšeme, jak pět modelů funguje a jaké vztahy se v regresní analýze ukázaly být vlivné, při zvýšení/snížení rozdílu počtu promluv mezi online a offline prostředím. Referovat budeme i o potvrzení/ vyvrácení 2. hypotézy. Dále pomocí Lr-testů a BIC hodnot zhodnotíme, v jakých případech je přidání proměnných pro model významné/ nevýznamné a vhodné/ nevhodné. Nakonec v generálním závěru pro 1. výzkumnou otázku zvážíme odlišnost efektu mezi tématy.

6.1.1 Výsledky regresní analýzy rozdílu četností promluv v Online a Offline prostředí pro téma Romové (Tab. 4)

Model 1 je funkční (P hodnota= 0,05; F statistika = 4,07), i přesto že procento vysvětlitelné variability v závislé proměnné není příliš vysoké (9%). Koeficient pořadí je zatížen velkou směrodatnou odchylkou.

Efekt proměnné pořadí v Tab. 4 v modelu 2, na zvýšení odlišnosti v počtech promluv, se zvětšil a také poklesla v poměru k původnímu koeficientu jeho směrodatná odchylka (koeficient= 1,6; S. odchylka= 0,5). Model jako celek splňuje předpoklady smyslnosti (P hodnota=0,00; F statistika= 14,17) a R^2 se podstatně zlepšilo na 53%. Přidané proměnné osobnostní škála a ochota k sebe-cenzuře jsou signifikantní a korelují se zvýšením rozdílu v množství promluv v online a offline prostředí. Hodnota koeficientu u osobnostní škály je věcně i statisticky významná, to znamená za podmínky, že se drží účastník nižších výsledků (není silnou osobností) u PS škály, se přidává odlišnost v množství promluv mezi diskuzí na blogu a tváří v tvář. Ochotu k sebe-cenzuře lze interpretovat podle koeficientu takto (koeficient= 0,2): Jestliže různost mezi dvěma respondenty dosahuje pěti bodů u ochoty k sebe-cenzuře, pak student s vyšším počtem bodů zvyšuje rozdíl mezi promluvenými online a offline o jeden bod.

V modelu 3 i přes vložené proměnné přetrvává efekt pořadí na zvýšení odlišnosti v počtech promluvených mezi prostředími. Model je účinný (P hodnota=0,00; F statistika= 15,22; R^2 = 62%). Kombinace proměnných v modelu dále zvyšuje mírně koeficient u pořadí a snižuje jeho směrodatnou odchylku. Ochota vyjádřit se se ukázala být významnou (koef.= -0,14): při pěti bodové diferenci mezi účastníky se pro respondenta s nižším počtem bodů zesiluje různost mezi četnostmi promluv v prostředích o jeden bod. V případě PS škály a ochoty k sebe-cenzuře nedochází k výrazné změně ve srovnání s předchozím modelem.

Model 4 je platný viz. Tab. 4. Koeficient pořadí, ve kterém respondent nastupuje k diskuzím, se opět mírně zvýší, ovšem směrodatná odchylka nyní vzroste, v porovnání s předchozím modelem. Proměnné přiložené v předchozím modelu udržují svoji důležitost a nedochází u nich k nápadným obrátům v hodnotách koeficientu. Rozdíl v ochotě vyjádřit se v prvním a druhém dotazníku a pořadí v interakci s ochotou vyjádřit se nejsou statisticky ani věcně významné ve vztahu k zesílení odlišnosti mezi četností promluv v prostředích.

V modelu 5 je potvrzena hypotéza 2. Proměnné přítomné v předchozím modelu si zachovávají svůj efekt. Nakonec vložené proměnné se neukázaly statisticky významné v poměru k rozdílu v četnosti promluv a spíše model jako celek zhoršují (F statistika= 5,22). To že se pořadí, ve kterém respondent prochází prostředím, projevilo jako signifikantní, není pro testování vhodné.

6.1.2 Výsledky regresní analýzy rozdílu četností promluv v Online a Offline prostředí pro téma Vladimír Franz (Tab. 5)

Model 1 není platný, protože F statistika je takřka nulová a P hodnota se pohybuje kolem jedné.

Model 2 se shoduje s předchozím tématem v důležitosti PS škály a ochoty k sebe-cenzuře. S přidáním těchto charakteristik se stává jako celek významným (P hodnota= 0,0001, F statistika=9,43). V modelu 2 ve srovnání s prvním stouplu R^2 o 43%. Hodnota koeficientu PS škály je věcně i statisticky signifikantní.

V 3. modelu efekt PS škály i ochoty k sebe-cenzuře přetrvál taktéž při přiložení ochoty vyjádřit se. Model je jako předchozí vysoce významný i přes minimální zvýšení R^2 .

Model 4 jako celek je důležitý (P hodnota= 0,0014; F statistika= 4,66). Vztah PS škály a ochoty k sebe-cenzuře opět přetrvál i při přidání nových proměnných do modelu.

Hypotéza 2 není pravdivá. 5. Model obsažený v Tab. 5 je platný (P hodnota= 0,0082; F statistika= 2,96) a schopný vysvětlit 55% variability v závislé proměnné. S připsáním nových charakteristik se zachoval pouze vliv ochoty k sebe-cenzuře. Další významnou proměnnou v modelu je vnímaná shoda vlastních názorů s okolím (koef.=0,125), která s každým 8. bodem různosti mezi dvěma respondenty navíc navýší rozdíl v ochotě mluvit mezi prostředími o jednu promluvu.

6.1.3 Výsledky regresní analýzy rozdílu četností promluv v Online a Offline prostředí pro téma Marihuana (Tab. 6)

1. model se nevyznačuje P hodnotou nižší než 0,05, F statistika také není dostačující proto, abychom o modelu mohli vypovídat jako o významném.

2. model s přidáním vlastností vyplněných v dotazníku získal na důležitosti (P hodnota=0,0076; F statistika=4,61). PS škála a ochota k sebe-cenzuře jsou opět jako u předchozích témat statisticky signifikantní. PS škála má koeficient 0,029 a je věcně i statisticky významnou. V případě ochoty k sebe-cenzuře lze říci (koef.=0,125): Jestliže se respondenti liší o osm bodů, pak vyšší skóre zvedá rozdíl mezi prostředími o jednu promluvu.

Model 3 je charakteristický poklesem ukazatelů významnosti (P hodnota= 0,0104; F statistika=3,84). I přesto že statická významnost PS škály a ochoty k sebe-cenzuře přetrvává, snížila se věcná významnost koeficientů a narostla směrodatná odchylka.

Model 4 se pohybuje na hranici významnosti, ale stále ho lze označit za uznávaný (P hodnota= 0,0216; F statistika= 2,89). Vliv neochoty mluvit na zvýšení rozdílu promluv mezi prostředími přetrvával, ale koeficient stále zůstává nízký (koef.=0,105). Poprvé se u otázky legalizace marihuany ukazuje efekt pořadí, v němž respondent prochází diskuzemi až právě v tomto modelu.

Poslední model (v Tab. 6) stupňuje statistickou signifikanci vztahu pořadí prostředí, ve kterém respondent vstupuje do diskuze a zvyšuje odlišnosti promluvením mezi prostředími. Hypotéza 2 je tedy potvrzena. Model je na hranici smyslů, ale lze ho stanovit za platný (P hodnota=0,0217; F statistika=2,5). Po přidání nových proměnných do modelu se ukazuje signifikantní pouze obeznámenost respondenta ohledně marihuany: čím méně se účastník experimentu cítí obeznámen ohledně marihuany, tím vyšší je diference mezi počtem promluv v online a offline prostředí.

6.1.4 Výsledky regresní analýzy rozdílu četností promluv v Online a Offline prostředí pro téma KSČM (Tab. 7)

V případě otázky o KSČM v Tab. 7 se neprokázal žádný model jako celek významný (P hodnota není < 0,05). Byla zaregistrována pouze marginální významnost 3., 4. a 5. modelu. To může být způsobeno napří-

klad kontroverzností tématu. Otázka na KSČM jako jediná nezaznamenala v regresních modelech charakteristiky, které by výrazně měnily odlišnosti mezi četností promluv i v online i offline prostředí.

V Tab. 7b můžeme nalézt upravenou regresní analýzu pro téma KSČM, pouze s přidáním některých proměnných do modelu. Model 1 (v Tab. 7b) ukazuje, jaké procento variability dokáže vysvětlit pouze strach z izolace, který respondent zažívá ($R^2 = 18\%$). Koeficient strachu z izolace se zvýšil o čtyři setiny, což není v modelu příliš znatelná změna. 2. Model upozorňuje, že to jestli je respondent v majoritě/minoritě nezatěžuje koeficient strachu z izolace, ale zároveň se neproказuje tato vlastnost signifikantní, ani důležitá pro zvýšení procenta vysvětlitelné variability modelu jako celku. V modelu 3 a 4 dochází k opětovnému snížení koeficientu strachu z izolace. Přidané proměnné korelují se strachem z izolace, a proto snižují jeho věcnou významnost. V 5. Modelu lze vidět vliv PS škály na změnu rozdílu mezi množstvím promluv online a offline, kdy vysvětlitelná variabilita v závislé proměnné je 9%, tzn. o 6 % nižší než v původním modelu v Tab. 7.

6.1.5 Srovnání přínosnosti přidávání různých proměnných do modelů podle témat

U základního vztahu charakteristik modelu pořadí a rozdílu v promluvách v online a offline prostředí v Tab. 8 je pro otázku o zpřísnění/nezpřísnění sociálních dávek Romů model nejfunkčnější, v případě přidání pořadí, PS škály, ochoty k sebe-cenzuře a ochoty vyjádřit (Model 3). U tématu přijatelnost/ nepříjatelnost volby Vladimíra Franze jako prezidenta ČR se ukázala regresní analýza nejvýznamnější v modelu 2. U legalizace marihuany je nejvhodnější 2. model, ale 5. model oproti předchozímu také přináší patrné zlepšení. Poslední téma (KSČM) prokazuje jako nejlepší 2. model i přes nepatrné zvýšení BIC hodnoty mezi 1. a 2. modelem, lze říci, že přiložit proměnné dává smysl.

Tab. 8 Testové statistiky modelu M1 a srovnání kontrastů odhadnutých modelů ve všech téma-tech

M1	F	df1; df2	P hodnota	BIC
Romové	4,07	1; 40	0,0504 #	182,00
Franz	0,01	1; 40	0,9236	151,17
Marihuana	0,94	1; 40	0,3377	160,83
KSČM	0,14	1; 40	0,7081	171,91

Kontrasty	Chi2	df	P hodnota	BIC
1) M2- M1: K M1 přidáváme PS škálu a Ochotu k sebe-cenzuře				
Romové	27,47	4	0,0000***	-20,00
Franz	23,37	4	0,0000***	-15,89
Marihuana	12,06	4	0,0024**	-4,59
KSČM	6,47	4	0,0395*	1,01
2) M3- M2: K M2 přidáváme ochotu vyjádřit se				
Romové	9,32	5	0,0023 **	-5,57
Franz	0,51	5	0,4764	3,23
Marihuana	1,56	5	0,2122	2,18
KSČM	2,59	5	0,1073	1,14
3) M4- M3: K M3 přidáváme rozdíl ochoty vyjádřit se v 1. a 2. dotazníku a interakci pořadí s ochotou vyjádřit se				
Romové	0,21	7	0,8997	7,26
Franz	0,79	7	0,6749	6,68
Marihuana	2,29	7	0,3178	5,18
KSČM	3,02	7	0,2206	4,46
4) M5- M4: K M4 přidáváme zájem, informovanost, obeznámenost, kongruenci a strach z izolace				
Romové	7,25	13	0,2979	15,17
Franz	8,94	13	0,1773	13,50
Marihuana	12,92	13	0,0444*	9,51
KSČM	12,05	13	0,0609#	10,37

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1, # p<0,10

Pozn. M1= Model 1 viz. Tab. 4, 5, 6, 7, M2= Model 2 atd.

Zdroj: Vlastní šetření

6.1.6 Generální vysvětlení výsledků pro 1. výzkumnou otázku

Pořadí vstupu do diskuze se vyznačuje obecnou tendencí zvedat rozdíl mezi promluvami online a offline u otázek na Romy a Marihuanu. To se jeví jako neuspokojivé pro zvolený design experimentu. Lepší variantou podle prezentovaných výsledků by bylo mít odděleně respondenty, kteří hovořili pouze tváří v tvář a účastníky komunikující na blogu. U otázky o Romech lze u pořadí vidět jasný trend již od počátku regresní analýzy, ale v případě marihuany se projevuje sklon pořadí významným až da-

leko později. Proto byl proveden u tématu týkajícího se marihuany jednoduchý test toho, jestli u pořadí ostatní kontrolní proměnné odfiltrují šum a prokazují tak jeho opravdový efekt, nebo se pořadí stalo důležité díky centrování modelu.¹² Výsledek: Pořadí samo o sobě je funkční při zvyšování rozdílu promluv mezi prostředími, ale ukáže se v plné síle až po přidání obeznámenosti. Pořadí tedy není pouhým artefaktem vzniklým při centrování modelu, ale hraje v něm výraznou roli. Dále mluvíme již o stejném výsledku u pořadí ve dvou dotazování pro Romy a Marihuanu.

V tomto okamžiku je vhodné poukázat na to, že pokud se jedná o sociální témata (Romové a marihuana), pak pořadí, jímž respondent prochází diskuzí, ovlivňuje rozdíl komunikace účastníků mezi prostředími. Pokud hovoříme o KSČM a Vladimíru Franzovi (otázky politiky), pak lidé mluví v obou prostředích stále stejně a necítí téma jako vyčerpané po průchodu jedním z prostředí. Pro zodpovězení otázky, jestli u Romů a Marihuany je důležité projít první online či offline prostředím, aby se zvyšovala diference promluv, přejdeme k další kapitole. U KSČM se jako u jediného tématu prokázal významný trend strachu z izolace. To může značit, že lidé pociťující strach z izolace, se méně vyjadřují v obou prostředích, protože je téma velmi kontroverzní a máme jasně dané hranice majority a minority v případě studentů a pokud o tématu mluvíme na veřejnosti KSČM. Členění souboru na dva diskutující tábory (majoritu/minoritu) se neukázalo v žádném z témat významné.

6.2 Regresní analýza ochoty vyjádřit se online a offline (2. výzkumná otázka)

Hypotéza 1: Vliv proměnných na zvýšení ochoty vyjádřit se online je vyšší než v offline prostředí (hypotéza je ověřována pro všechna témata).

Hypotéza 2: Vliv hypotetické ochoty vyjádřit se vyjádřené v dotazníku na ochotu vyjádřit se v online i offline prostředí přetrvává i při kontrole pořadí, PS škály, ochoty k sebe-cenzuře, zájmu, informovanosti, obeznámenosti, strachu z izolace, názoru a vnímané shody s okolím (hypotéza je ověřována pro všechna témata).

¹² Test probíhal postupným přidáváním proměnných do modelu, tak abychom zjistili, jestli proměnné v modelu fungují samostatně.

Tab. 9a Prezentace modelu 4 ve všech tématech, kde je zkoumán vliv ochoty vyjádřit se (v dot.) na zvýšení ochoty vyjádřit se online a offline i při kontrole vlivu pořadí, Ps škály, Ochoty k sebe-cenzuře, zájmu, informovanosti, obeznámenosti, kongruenci a strachu z izolace (regresní analýza)

Proměnné	Online (Model 4)				Offline (Model 4)			
	Romové	V. Franz	Marihuana	KSČM	Romové	V. Franz	Marihuana	KSČM
Pořadí (0; 1)	0,988 ** (0,272)	0,677 # (0,351)	1,131 *** (0,237)	0,781 * (0,298)	-0,760 (0,513)	0,154 (0,417)	0,076 (0,428)	0,125 (0,453)
Ochota vyjádřit se (6 – 30)	0,014 (0,014)	0,024 (0,034)	0,031 (0,029)	0,026 (0,037)	0,145 ** (0,049)	0,055 (0,044)	0,102 # (0,051)	0,086 (0,051)
PS škála (75 -149)	0,001 (0,008)	0,01 (0,009)	-0,005 (0,007)	0,005 (0,009)	0,039 * (0,015)	0,037 ** (0,012)	0,017 (0,013)	-0,006 (0,016)
Ochota k sebe-cenzuře (8 - 40)	0,005 (0,026)	0,042 (0,033)	0,04 (0,028)	-0,003 (0,037)	-0,166 ** (0,049)	-0,136 ** (0,045)	-0,051 (0,047)	-0,036 (0,052)
Zájem (1 – 5)	0,328 # (0,168)	0,519 ** (0,156)	-0,027 (0,135)	0,269 (0,238)	0,587 # (0,296)	0,176 (0,215)	-0,150 (0,271)	0,186 (0,345)
Informovanost (1 – 5)	-0,133 (0,211)	-0,177 (0,165)	0,161 (0,146)	-0,004 (0,197)	-0,488 (0,380)	-0,032 (0,215)	-0,109 (0,260)	0,311 (0,312)
Obeznamnost (1 – 5)	-0,214 (0,183)	-0,358 # (0,176)	-0,160 (0,167)	0,039 (0,235)	0,054 (0,322)	-0,244 (0,227)	0,730 * (0,296)	0,197 (0,345)
Strach z izolace (5 – 25)	-0,059 (0,040)	0,026 (0,045)	0,054 (0,038)	-0,057 (0,047)	-0,075 (0,072)	-0,005 (0,061)	0,05 (0,070)	0,088 (0,073)
Názor (1 – 5)	-0,088 (0,179)	0,018 (0,129)	-0,048 (0,115)	-0,096 (0,145)	0,13 (0,257)	-0,088 (0,180)	0,086 (0,241)	-0,384 (0,250)
Vnímaná shoda s okolím (4 – 20)	0,002 (0,055)	0,074 (0,071)	0,008 (0,063)	-0,020 (0,075)	0,086 (0,093)	-0,095 (0,099)	-0,009 (0,109)	0,012 (0,097)
Konstanta	0,794 (1,640)	-3,528 (1,840)	-1,831 (1,138)	-0,018 (1,686)	-1,349 (2,954)	0,651 (2,306)	-3,850 # (2,238)	-2,065 (2,913)
R ²	0,46	0,44	0,52	0,44	0,66	0,5	0,5	0,63
F statistika (df1, df2)	2,59 (10,31)	2,48 (10,31)	3,34 (10,31)	2,47 (10,31)	6,02 (10,31)	3,05 (10,31)	3,09 (10,31)	5,32 (10,31)
P hodnota	0,0207 * 0,0001***	0,0260 * 0,0083 **	0,0047 ** 0,0077 **	0,0260* 0,0002 ***	0,0001***	0,0083 **	0,0077 **	0,0002 ***
N	42	42	42	42	42	42	42	42

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001; #p<0,1 (směrodatná odchylka)

Zdroj: Vlastní šetření

V následujících několika kapitolách nejprve okomentujeme funkčnost jednotlivých modelů a potvrdíme/ vyvrátíme dané hypotézy pro všechna témata. Poté zkontrolujeme přínos přidání proměnných do modelů pomocí Lr-testů a BIC hodnot. Nakonec podáme výpověď o celkových výsledcích, sledovaných v druhé výzkumné otázce.

6.2.1 Regresní analýza pro 1. téma (Romové)

Hypotéza jedna v Tab. 9 není potvrzena. Online prostředí neprokázalo vliv většiny proměnných, zatímco v offline prostředí se projevil vliv ochoty vyjádřit se, PS škály, ochoty k sebe-cenzuře a zájmu. Modely, které ukazují trend ochoty vyjádřit se offline, vysvětlují výrazně vyšší procento variability v závislé proměnné, než online (Model 4- ON: $R^2= 66\%$; Model 4- OFF: $R^2= 46\%$). V množství promluv online hraje velmi výraznou roli pořadí: Pokud respondent nejdříve podstoupí diskuzi na blogu, pak má o jednu promluvu více, než účastník, jenž nejprve komunikoval ve focus group.

Můžeme říci dle Tab. 9, že hypotéza 2 také není založena na pravdě u tématu Romů, protože efekt hypotetické ochoty vyjádřit se na zvýšení ochoty mluvit online a offline se zcela liší. V případě online prostředí jsou kompletní modely platné, ale pouze za předpokladu vlivu pořadí, které se zdá být jako jediné vysoce signifikantní. Pokud chceme zjišťovat, co podmiňuje zesílení ochoty mluvit, pak lepším prostředím, kde zkoumat roztáčení spirály mlčení, je diskuze tváří v tvář. Respondent, který uvedl v dotazníku, že má vysokou ochotu vyjádřit se, více komunikuje tváří v tvář (Model 1), kdy za každý pěti bodový rozdíl mezi dvěma respondenty, stoupá s vyšším skóre ochota vyjádřit se tváří v tvář o jednu minutu (koef.= 0,2). Počet bodů, jež účastník získá u PS škály má statistický i věcný význam na zvětšení ochoty vyjádřit se offline (Model 2), kdy 33 bodová odlišnost mezi dvěma jednotlivci znamená o jedno promluvení face to face více (koef.= 0,03). Rozpětí bodů u PS škály je od 75 do 149, proto je věcně významný i takto nízký koeficient. Ochota k sebe-cenzuře záporně koreluje s počtem započatých minut offline (Model 2), jestliže participant pociťuje nízkou ochotu k sebe-cenzuře, pak jeho počet započatých mluvených minut offline stoupne o jednu minutu. Efekt všech těchto proměnných přetrvává i přes přidání nových proměnných do modelu. Jako poslední signifikantní proměnná (Model 3) je zájem: jestliže má respondent o jeden bod více než ostatní účastníci na pěti bodové škále, vzroste počet započatých mluvených minut o jednu (koef.=0,61). Vliv zájmu se zachovává ve 4. Modelu pouze marginálně.

6.2.2 Regresní analýza pro 2. téma (Vladimír Franz)

U otázky, kde účastníci diskutují ohledně přijatelnosti Vladimíra Franze, není hypotéza 1 (Tab. 10) uznána. V online prostředí se ukázaly

významné dvě proměnné, zatímco v offline diskuzi dominovaly tři vlivné proměnné. Prostředí se liší hlavně celkovou významností modelů, kdy je opět pro vysvětlování korelace mezi proměnnými vhodnější offline prostředí. Všechny modely, které vysvětlují offline ochotu, jsou vysoce významné. V offline prostředí máme statisticky výrazné koeficienty u ochoty vyjádřit se v dotazníku, PS škály a ochoty k sebe-cenzuře, u online prostředí naopak vynikají zájem a pořadí a marginálně informovanost a obeznámenost.

Hypotéza 2 (Tab. 10) není potvrzena. V modelech 1 až 5 lze zpozorovat odlišné vlivy proměnných pro online i offline diskuze. V modelu 3 v online oddílu nalezneme vliv zájmu s koeficientem 0,5, to znamená, že při dvou bodovém rozdílu mezi účastníky, u vyššího skóre zájmu na pěti bodové škále stoupne počet promluv online o jednu. Pořadí nemá příliš věcně významný koeficient (koef.= 0,7) a proto z něj nemůžeme vyvozovat důsledky pro zvýšení ochoty mluvit v online prostředí. Pokud se zaměříme na offline oddíl, pak sledáme bezmála stejné výsledky, jako u prvního téma. V 1. modelu je signifikantní ochota vyjádřit se (koef.= 0,1): jestliže se participant liší o dva body, pak student s vyšším skórem má vyšší ochotu diskutovat tváří v tvář o jednu minutu. Vliv ochoty vyjádřit se mizí s přidáním dalších proměnných. V modelu 2 vidíme: Čím větší má respondent skóre v PS škále, tím je více ochoten mluvit offline a čím nižší je ochota k sebe-cenzuře, tím vyšší je ochota komunikovat tváří v tvář.

6.2.3 Regresní analýza pro 3. téma (Marihuana)

Hypotéza 1 (Tab. 11) není opět pravdivá. V části tabulky s online prostředím všechny modely dosahují hranice přijatelnosti modelu jako významného (hranice P hodnoty= 0,05). Nejvýznamnější výsledek online části: Pořadí jako jediné výrazně napomáhá zvýšení počtu promluv online, pokud se účastník nejprve vyjadřuje na blogu, pak má průměrně o jednu promluvu více. V offline části jsou také všechny modely vysoce statisticky významné a potvrzuje se zde vliv ochoty vyjádřit se a obeznámenosti na počet promluvených minut. Poslední modely se příliš neliší v procentu vysvětlitelné variability (ON: 52%, OFF: 50%).

Hypotéza 2 dle dat z Tab. 11 se nezakládá na pravdě, protože můžeme sledovat jasnou diferenci při zkoumání zvýšení ochoty vyjádřit se online a offline. V modelu 1 v bloku offline je dle koeficientu předpověditelné, že za navýšení ochoty vyjádřit se (v dotazníku) o pět bodů oproti ostatním, je respondent ochoten komunikovat v diskuzi o jednu minutu

déle. Vliv ochoty vyjádřit se v dotazníku přetrvává až do třetího modelu a ve čtvrtém modelu již nalezneme pouze marginální vliv. Obeznamenost působí v bloku offline tímto způsobem (koef.= 0,7): Pokud zaokrouhlujeme koeficient, tak za každé zvýšení o jeden bod v obeznamenosti ve srovnání s okolím, zvyšuje respondent o jednu minutu délku své promluvy.

6.2.4 Regresní analýza pro 4. téma (KSČM)

Hypotéza 1 (Tab. 12) u tématu týkajícího se přínosu/nepřínosu KSČM ve vládě, není v těchto datech podložena pravdivými předpoklady. Stejně jako online i offline se projevil významně důležitý efekt ochoty vyjádřit se. Online dominuje jako v předchozích tématech vztahem pořadí a diskuze na blogu. Všechny modely v Tab. 12 jsou vysoce statisticky signifikantní. Výrazný rozdíl můžeme nalézt v R^2 , kdy proměnné zadané offline lépe vysvětlují variabilitu ochoty vyjádřit se v rozhovoru tváří v tvář (ON: $R^2= 44\%$, OFF: $R^2= 63\%$).

Hypotéza 2 v Tab. 12 není založena na pravdě. V 1. modelu (ON i OFF) zaznamenáváme vztah popsané ochoty vyjádřit se v dotazníku na skutečnou ochotu komunikovat. V online prostředí je koeficient věcně méně významný než u offline prostředí (koef. ON=0,1; koef. OFF=0,2). Vliv vyjádřené ochoty komunikovat v dotazníku přetrvává v offline části i do druhého modelu, ve srovnání s online částí, kde se vliv stává pouze marginálním. Efekt dalších proměnných se v ostatních modelech již neukázal.

6.2.5 Srovnání přínosnosti přidávání různých proměnných do modelů podle témat

V Tab. 13 nalezneme výsledky Lr-testů a BIC hodnot, jestliže postupně přepisujeme proměnné do modelu. U online části došlo v jediném případě k vylepšení hodnoty BIC a to u tématu Vladimír Franz, kdy má význam navyšovat model o blok: zájem, informovanost a obeznamenost (hodnota BIC se snížila o 4; chi kvadrát= 15,23; P hodnota= 0,0016). V offline modelu má podle BIC hodnoty a chi kvadrátu smysl u témat Romů a u Vladimíra Franze přidání PS škály a Ochoty k sebe-cenzuře (Romové: BIC hodnota klesla o 8,06; chi kvadrát= 15,53; P hodnota=0,0004; Vladimír Franz: BIC hodnota klesla o 6,86; chi kvadrát= 14,33; P hodnota=0,0008). Vysoké hodnoty chi kvadrátu lze pozorovat také u témat Marihuany a KSČM po přidání bloku proměnných zájmu, informovanost a obeznamenost, ale hodnota BIC neklesne více než o tři (Marihuana: hod-

nota BIC stoupne o 2,53; chi kvadrát= 8,69; P hodnota= 0,0338; KSČM: hodnota BIC klesla o 0,22; chi kvadrát= 11,43; P hodnota=0,0096).

Tab. 13 Testové statistiky modelu M1 a srovnání kontrastů odhadnutých modelů ve všech tématech (N= 42)

<i>M1</i>	Online				Offline		
	df1; df2	F	P hodnota	BIC	F	P hodnota	BIC
Romové	2; 39	9,67	0,0004 ***	98,85	12,32	0,0001 ***	164,56
Franz	2; 39	2,66	0,0827 #	120,96	5,07	0,0110 *	148,79
Marihuana	2; 39	13,21	0,0000 ***	94,72	8,62	0,0008 ***	148,07
KSČM	2; 39	10,3	0,0003 ***	110,97	12,08	0,0001 ***	159,58
<i>Kontrasty</i>	df	Chi2	P hodnota	BIC	Chi2	P hodnota	BIC
1) M2 -M1: K M1 přidáváme PS škálu a Ochotu k sebe-cenzuře							
Romové	4	0,14	0,9305	7,33	15,53	0,0004***	-8,06
Franz	4	1,67	0,4344	5,81	14,33	0,0008***	-6,86
Marihuana	4	3,43	0,1799	4,04	4,12	0,1277	3,36
KSČM	4	0,23	0,8934	7,25	2,00	0,3680	5,48
2) M3-M2: K M2 přidáváme zájem, informovanost, obeznámenost							
Romové	7	5,32	0,1498	5,90	7,01	0,0714 #	4,20
Franz	7	15,23	0,0016**	-4,02	2,50	0,4750	8,71
Marihuana	7	2,39	0,4962	8,83	8,69	0,0338 *	2,53
KSČM	7	3,51	0,3199	7,71	11,43	0,0096**	-0,22
3) M4-M3: K M3 přidáváme strach z izolace, názor a vnímanou shodu s okolím (kongruence)							
Romové	10	3,12	0,3729	8,09	2,22	0,5283	8,99
Franz	10	2,38	0,4964	8,83	2,24	0,5245	8,98
Marihuana	10	3,18	0,3649	8,03	0,87	0,8338	10,35
KSČM	10	3,11	0,3748	8,10	8,28	0,0405*	2,93

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1, # p<0,10

Zdroj: Vlastní šetření

6.2.6 Generální výsledky pro 2. otázku

Jak lze pozorovat v Tab. 9, 10, 11 a 12 pořadí má sklon ukázat se téměř vždy jako důležité výhradně v online prostředí. Tento trend značí odlišnost mezi prostředími, kdy diskuze na blogu ovlivňuje průchod prostředími, zatím co offline prostředí zůstává nezávislé na první prošlé diskusi. Jelikož je naší prioritou ověřovat online prostředí, pak bychom měli změnit design výzkumu a zkoumat respondenty zvlášť v online a offline hovoru. Výsledky komunikace tváří v tvář a chatování na blogu jsou zcela různé. Proměnné, které mají vliv v jednom prostředí, v druhém jsou nevy-

znamné. To značí, že spirála mlčení může probíhat v každém prostředí jiným směrem a projevuje se pomocí jiných charakteristik.

U offline prostředí je zajímavá korelace hypotetické ochoty vyjádřit se v různých podmínkách, jíž uvedli účastníci v dotazníku, s počtem započatých minut řečených ve focus group, která je signifikantní pro všechna témata. Dalším výrazným bodem analýzy je trend PS škály, jenž naznačuje, že respondenti se silnější osobností častěji vyjadřují své názory v offline prostředí, ale při diskuzi na blogu nelze nic takového předpokládat, nejspíše protože je prostředí anonymní a na síle osobnosti nezáleží.

6.3 Výsledky korelace

V tomto odstavci zkoumáme korelace mezi hypotetickou ochotou vyjádřit se, popsané v dotazníku a ochotou vyjádřit se online a offline. Mezi hypotetickou ochotou vyjádřit se v Tab. 14a ve všech dotaznících, lze vidět jasnou korelaci. V Tab. 14a nalezneme vysoké korelační koeficienty, které dosahují přijatelných P hodnot. Tzn. V případě, že je respondent ochoten podle dotazníku vyjádřit se k tématu Romů, pak je také přibližně stejně ochoten vyjádřit se k ostatním tématům i po diskuzi v jakémkoliv prostředí (2. a 3. dotazník). Zatímco u počtu započatých minut v offline prostředí (v Tab. 14b) existuje korelace mezi hypotetickou ochotou vyjádřit se v dotaznících, v online prostředí ve většině případů korelace neprobíhá. Tento předpoklad byl potvrzen již dříve v 2. výzkumné otázce. V Tab. 14c vidíme, že offline prostředí nekoreluje téměř ve všech případech s online prostředím. Při chatování na blogu je ochota vyjádřit se stejná napříč všemi zadanými tématy. Stejný trend nalezneme i v případě konverzace tváří v tvář. V Tab. 14a,b,c lze zaznamenat klesající sklon koeficientů. Nejvyšších koeficientů dosahuje hypotetická ochota vyjádřit se ve všech vlnách a všech tématech mezi sebou (koef. Od 0,65 do 0,96). V offline prostředí jsou koeficienty mezi všemi tématy od 0,44 do 0,65. Nejnižší koeficienty se vyskytují u online prostředí napříč srovnávání témat (0,24-0,6).

Abychom si mohli být zcela jisti těmito výsledky, zkoumali jsme, kolik latentních faktorů může ovlivňovat vztah těchto tří proměnných. Faktorová analýza (v Tab. 15) hypotetické ochoty vyjádřit se a ochoty hovořit online a offline určila tři latentní faktory (faktor 1: eigenvalue= 11,46; faktor 2: eigenvalue= 2,08; faktor 3: eigenvalue= 1,10), jejichž kumulace je 67%, 80% a 86%. V 1. faktoru se koeficienty ochoty vyjádřit se v dotaznících pohybují od 0,78 do 0,94, u online diskuze jsou koeficienty

nejnižší (od 0,14 do 0,38) a v offline prostředí se vyskytují od 0,61 do 0,68. Korelace a faktorová analýza popisují obecné tendence funkčnosti vztahů napříč hypotetické ochoty a offline diskuzí a prokazují, že uvnitř zkoumaných celků je patrný jasný trend mezi tématy.

6.4 Výsledky Jörg Matthes a kol.

Hypotéza 1 Strach z izolace má efekt na ochotu k sebe-cenzuře.

V této podkapitole ověřujeme základní vztah, který vychází ze studie Jörga Matthese a kol.. Z Tab. 16 lze usuzovat podle P hodnoty, jež nabývá vyšší hodnoty ($P=0,746$) než 0,05, že data v tabulce nejsou statisticky ani věcně signifikantní. To vypovídá o tom, že součtové skóry u ochoty k sebe-cenzuře a strachu z izolace spolu nesouvisí. Pro absolutní jistotu byl proveden test korelace mezi těmito proměnnými, který dokládá nesignifikantnost korelace součtových skóru.¹³ Bez pochyb lze říci, že vztah z původní studie Matthese a kol. u součtových skóru v ČR neplatí. Dále zkoumáme také vztah mezi jednotlivými výroky ve faktorové analýze.

Faktorová analýza v Tab. 17 představuje dva významné faktory. Faktor je významný v případě, když je jeho vlastní hodnota vyšší než 1. První faktor prezentuje jasně korelaci mezi proměnnými. Otázky ohledně strachu z izolace mají nízké hodnoty (blízké nule), a otázky o ochoty k sebe-cenzuře mají koeficienty od 0,24 do 0,63. Pouze dvě hodnoty ochoty k sebe-cenzuře jsou v záporných číslech (1. otázka a 4. otázka). 4. otázka je opodstatněně záporná, protože je pokládána opačným způsobem (Je jednoduché vyjádřit své mínění před ostatními, kteří se mnou nesouhlasí). 8. otázka je také tážána obráceným způsobem než předešlé a také se u ní ukázal nízký koeficient ve srovnání s ostatními (0,24). U první otázky by neměl být koeficient v prvním faktoru záporný a tento výsledek může značit jakýsi šum v datech. Druhý faktor naopak počítá s vysokými koeficienty u strachu z izolace a nízkými v případě ochoty k sebe-cenzuře, kde se odpovědi ohledně prvního výroku opět výrazně liší.

Mezi výroky v Tab. 18 lze vidět korelaci pouze druhé otázky o strachu z izolace a čtvrté otázky ohledně ochoty k sebe-cenzuře (koef.=-0,33). Což naznačuje, že čím je strach z izolace nižší, tím je ochota

¹³ Ve STATĚ proveden test pomocí příkazu pworth, kde strach z izolace nabývá velmi nízkého koeficientu (0,0079) a P hodnota je rovna téměř jedné (P hodnota= 0,9604).

k sebe-cenzuře nižší (protože 4. otázka na ochotu nevyjádřit se je pokládána kladně oproti ostatním, musíme počítat s opačným účinkem). Dále již byly zaznamenány pouze marginální vlivy.

6.5 Výsledky Francise Dalisaye a kol.

Hypotéza 1 (Model 1) : Kontrolní proměnné mají vztah s ochotou vyjádřit se (Hypotézu považujeme za platnou při významu již jedné kontrolní proměnné).

Hypotéza 2 (Model 2): Vysoká vnímaná podpora vlastních názorů vede k větší ochotě k vyjádření se, i přes vliv kontrolních proměnných zájem, informovanost, obeznámenost a názoru.

Hypotéza 1 v Tab. 19 je potvrzena pouze u tématu Romové: zpřísnění/ nezpřísnění jejich sociálních dávek. Model je jako komplet spolehlivý (P hodnota= 0,0057; F statistika= 3,97) a dokáže vysvětlit 36% variability v závislé proměnné. Významný vliv na ochotu mluvit mají pohlaví a to, zda se lidé o Romech informují. Pohlaví koreluje s ochotou vyjádřit se takto (koef.= -3,37): Pokud je pohlaví mužské, pak ochota vyjádřit se o tři body sníží ohledně otázky o Romech. To že muži jsou méně ochotni se k tématům vyjádřit, může být způsobeno například zastoupením pohlaví ve výzkumu, kdy mužů je méně než žen. Informovanost má kladný vztah s ochotou vyjádřit se (koef. = 2,29): Pokud se lidé častěji informují o Romech (tzn. posun na pěti bodové škále o jeden bod více), pak jsou ochotnější se vyjádřit o přibližně dva body častěji. Informovanost se ukázala signifikantní také v případě tématu plné legalizace/ neuzákonění užívání marihuany (koef.= 1,67), ale model jako celek není platný, proto nelze brát jeho výsledky za významné. Pro téma přijatelnost/nepřijatelnost Vladimíra Franze jako prezidenta ČR a pro přínos/nepřínos zlepšení pozice KSČM ve volbách do krajského zastupitelstva se neukázaly žádné proměnné vlivné na ochotu vyjádřit se i přesto, že modely jsou platné a mají vysoké procento vysvětlitelné variability v závislé proměnné. U KSČM je dokonce procento vysvětlitelné variability v závislé proměnné 42 a koeficienty se zdají věcně významné, proto jsme přistoupili k rozboru efektu proměnných bez kontroly všech charakteristik modelu v Tab. 20.

Pokud vložíme do modelu dva u tématu KSČM například pouze zájem a pohlaví, pak jsou obě proměnné významné ve vztahu k ochotě vyjádřit se (viz. Tab. 20). U tématu Romové lze prezentovat získaná data tak, že pokud je respondent mužského pohlaví (koef. = -2,75), pak má

menší ochotu vyjadřovat se o tři body. Čím větší je zájem respondenta o KSČM, tím vyšší je ochota vyjádřit se. Tento model jako celek se značí vysokou věrohodností (P hodnota=0,0003; F statistika= 9,99) a vysvětluje velké procento variability ($R^2= 34\%$). Po provedení Lr-testu se chi kvadrát korelace proměnných projevil jako celkem nízký (5,33), ale BIC hodnota modelu klesla o šest (z 149,5 v původním modelu na 143,6 v upraveném modelu). Stejně tak se ukazují významné proměnné, pokud je vkládáme odděleně: názor a pohlaví, obeznámenost a pohlaví a informovanost a pohlaví (viz. Tab. 20)

Model číslo 2 (Hypotéza 2) u žádného z témat v Tab. 19 neprokažuje, že vnímaná shoda názorů má efekt na ochotu vyjádřit se. Jediný model s významnými proměnnými je model ohledně tématu Romů, kde přetrval vliv pohlaví a informovanosti na ochotu mluvit. Model jako celek je přijatelný (P hodnota= 0,0057; F statistika= 3,97). V Tab. 20 můžeme vidět, že vnímaná shoda s okolím pro KSČM je významná, pokud ji vložíme do modelu samostatně. Za každé dva body navíc v proměnné vnímaná shoda s okolím přidáme 1 bod v ochotě vyjádřit se o KSČM. V žádném jiném tématu ale není významný vliv vnímané shody názorů s okolím, i přes vložení proměnných odděleně.

Francis Dalisay a spol. došli při jejich zkoumání k platnému vztahu vnímané shody s vlastními názory na ochotu vyjádřit se. V jejich práci byl také zaznamenán trend, kdy zájem a obeznámenost ohledně nahromadění vojenských sil v Guamě mají obecnou tendenci zvyšovat ochotu vyjádřit se. Dále se ukázalo být významné vzdělání respondenta, které bylo v našem experimentu u všech účastníků stejné [Dalisay a kol. 2012: 335-337]. V plzeňském experimentu nebyl potvrzen významný trend vztahu vnímané shody vlastních názorů s okolím na změnu ochoty vyjádřit. Zatím co ve studii Francise Dalisaye a kol. byl zjištěn vztah obeznámenosti a zájmu s ochotou mluvit, v dotaznících na začátku experimentu se projevil signifikantní pouze vliv informovanosti. Opakované informování se pomocí médií vede k častějšímu vyjadřování se.

7 ZÁVĚR

Mezi průměrným počtem promluv k zadaným tématům online a offline není podle Tab. 3 téměř žádný rozdíl. Pokud zkoumáme, které prostředí je vhodnější pro výzkum spirály mlčení, pak lepším prostředím pro zkoumání vzájemného vlivu různých proměnných se zdá být komunikace

face to face ve focus group (viz. Tab. 9, 10, 11, 12). Diskuze tváří v tvář povětšinou dokáže vysvětlit v regresní analýze větší procento variability v ochotě vyjádřit se a ukazuje více významných proměnných v modelech. Podle výsledků bychom mohli potvrdit, že v online prostředí spirála mlčení probíhá jiným způsobem, než při komunikaci tváří v tvář a je ovlivněna jinými proměnnými. V online prostředí se vyskytuje více nahodilosti a nelze ve většině případů najít vhodné korelace. Tento fakt může být způsoben hned několika věcmi (Kapitola 3): prostředí jsou velice odlišná, protože v online komunikaci je dominujícím znakem anonymita, kdežto v offline diskuzi lze používat neverbální gesta a lidé mají čitelný status, pohlaví atd.. Díky tomuto zjištění musím vyvrátit nálezný nového lehčího a časově méně náročnějšího prostředí (online), ve kterém bychom mohli zkoumat roztáčení spirály mlčení.

Rozdíly výsledků mezi tématy jsou značné. Dle regresní analýzy je téměř nemožné testovat hypotézy ohledně spirály mlčení pouze na jednom tématu. Částečné shody bylo dosaženo u všech témat pouze ve vztahu ochoty vyjádřit se (nezávislá proměnná), vyplněné v dotaznících, s ochotou komunikovat tváří v tvář (offline). Obecný trend se také ukázal u počtu získaných bodů u otázek ohledně PS škály s efektem v offline prostředí. Napříč tématy můžeme také vidět podobné odlišnosti mezi online a offline prostředí.

Při replikaci studií nebylo dosaženo stejných výsledků, jako u původních výzkumů. Jörg Matthes a kol. dokazují vztah ochoty k sebe-cenzuře a strachu z izolace ve všech studovaných zemích kromě Číny. V naší studii nebyl vzájemný vliv těchto dvou proměnných potvrzen téměř ve všech případech (kromě korelace druhé otázky ohledně strachu z izolace a čtvrté otázky zkoumající ochotu k sebe-cenzuře). V součtových proměnných také jednoznačně nedosahuje strach z izolace žádného efektu u ochoty vyjádřit se. Můžeme hledat společné prvky mezi Českou republikou a Čínou, kde se také tento obecný trend neprokázal, abychom vysvětlili vzniklý fenomén. Obě země jsou postkomunistické a v současné době jsou republikami, ale Rusko, ve kterém byl výzkum také prováděn, je také postkomunistickou zemí a základní vztah se zde projevil. V tomto případě by bylo vhodné provést analýzu historického kontextu, který zkoumané země provází. F. Dalisay a kol. prokazují fungování základního vztahu vnímané shody s okolím s ochotou vyjádřit se. V experimentu nebylo dosaženo stejných výsledků, což může být způso-

beno právě nedostatečnou operacionalizací nezávislé proměnné (vnímaná shoda), která se v malém počtu účastníků neukázala signifikantní.

Z provedeného výzkumu nelze vyvozovat důsledky pro celostátní měřítko. Nejlépe výzkum signalizuje chování studentů Západočeské univerzity, jejichž vzorek byl pro výzkum vybrán. Výzkum by bylo vhodné zopakovat na větším množství respondentů, aby bylo odhaleno, zda výsledky, zde uvedené mohou reprezentovat větší část obyvatelstva. Z výsledků v 1. a 2. výzkumné otázce lze pro design práce usuzovat, že by bylo vhodné provést několik změn. První přeměna pramení v rozdělení účastníků na ty, jež budou diskutovat pouze na blogu a participanty hovořící výhradně tváří v tvář. V použitém designu hrálo významnou roli pořadí, ve kterém respondent vstupuje do diskuze, a tomu se chceme v dalším výzkumu vyvarovat. Online prostředí musíme zkoumat skrze jinou optiku, než již vyzkoušené offline prostředí, protože se tato klima liší.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ARNODL, ANNE- KATRIN. 2007. Tönnie´s concept of Public Opinion and its Utility for the Academic field. *Javnost- The Public* 14(2): 7-30

BODOR, TÁMAS. 2012. The Issue of Timing and Opinion Congruity in Spiral of Silence Research: Why Does Research Suggest Limited Empirical Support for the Theory?. *International Journal of Public Opinion Research* 24(3): 269-286

DALISAY, FRANCIS, JAY D. HMIELOWSKI, MATTHEW JAMES KUSHIN, MASAHIRO YAMAMOTO. 2012. Social Capital and the Spiral of Silence. *International Journal of Public Opinion Research* 24 (3): 325-345

GLYNN, CARROLL J., ANDREW F. HAYES, JAMES SHANAHAN. 1997. Perceived Support for One´s Opinions and Willigness to Speak Out: Meta-Analysis of Survey Studies on the Spiral of Silence. *The Public Opinion Quarterly* 61 (3): 452- 463

HO, SHIRLEY S., DOUGLAS M. MCLEOD. 2008. Social- Psychological Influences on Opinion Expression in Face- to- Face and Computer-Mediated Communication. *Communication Research* 35 (2): 190-207

JEŘÁBEK, HYNEK. 1992. Úvod do sociologického výzkumu. Praha: Carolinum

JEŘÁBEK, HYNEK. 2003. Měření názorového vůdcovství v českých sociologických výzkumech. Sociologický časopis 39 (5): 687-706

KIM, SEI-HILL. 2012. Testing Fear of Isolation as a Causal Mechanism: Spiral of Silence and Genetically Modified (GM). International Journal of Public Opinion Research 24 (3): 306-324

KLÍČOVÁ, KATEŘINA. 2004. Životní podmínky Romů v České republice v mezinárodním srovnání v kontextu rizik etnického výzkumu Pp. 95-115 In: SYROVÁTKA, TOMÁŠ. 2004. Sociální exkluze a sociální inkluze menšin a marginalizovaných skupin. Brno: Georgetown

KOUDELKA, ZDEŇEK. 2011. Prezident republiky. Praha: Leges s.r.o.

LANG, KURT, GLADYS ENGEL LANG. 2012. What is this Thing we Call Public Opinion? Reflection on the Spiral of Silence. International Journal of Public Opinion Research 24 (3): 368- 386

MATTHES, JÖRG, KIMBERLY RIOS MORRISON, CHRISTIAN SCHEMER. 2010. A Spiral of Silence for Some: Attitude Certainty and the Expression of Political Minority Opinions. Communication Research 20 (10): 1-27

MATTHES, JÖRG, ANDREW F. HAYES, HERNANDO ROJAS, FEI SHEN, SEONG-JAE MIN, IVAN B. DYDKO. 2012. Exemplifying a Dispositional Approach to Cross-Cultural Spiral of Silence Research: Fear of Social Isolation and the Inclination to Self-Censor. International Journal of Public Opinion Research 24 (3): 287-305

MCDEVITT, MICHAEL, SPIRO KIOUSIS, KARIN WAHL-JORGENSEN. 2003. Spiral of moderation: Opinion expression in komputer-mediated discussion. International Journal of Public Opinion Research 15 (4): 454-470

NOELLE-NEUMANN, ELISABETH. 1974. The Spiral of Silence A Theory of Public Opinion. Journal of Communication 24 (2): 43-51.

NOELLE-NEUMANN, ELISABETH. 1977. Turbulences in the Climate of Opinion: Methodological Applications of the Spiral of Silence Theory. Public Opinion Quarterly 41 (2): 143-158

PETERSEN, THOMAS. 2012. The Enduring Appeal of an Unwieldy Theory. International Journal of Public opinion Research 24 (3): 263-268

RUPNIK, JACQUES. 2002. Dějiny komunistické strany Československa: Od počátků do převzetí moci. Praha: Academia

SCHEUFEL, A. DIETRAM. 1999. Deliberation or dispute? An exploratory study examining dimension of public opinion expression. *International Journal of Public Opinion Research* 11 (1): 25-58

SCHEUFELE, A. DIETRAM, PATRICIA MOY. 2000. Twenty-five years of the spiral of silence: a conceptual review and empirical outlook. *International Journal of Public Opinion Research* 12 (1): 3-28

SCHULZ, ANNE, PATRICK ROESSLER. 2012. The Spiral of Silence and the Internet: Selection of Online Content and the Perception of the Public Opinion Climate in Computer-Mediated Communication Environments. *International Journal of Public Opinion Research* 24 (3): 346-367

SOTOLÁŘ, ALEXANDR. 2003. Legislativa České republiky o omamných a psychotropních látkách se zvláštním zřetelem na trestněprávní aspekty Pp. 59-65 In: KALINA, KAMIL A KOL.. 2003. Drogy a drogové závislosti 1: Mezioborový přístup. Úřad vlády České republiky

ŠEVČÍKOVÁ, STANISLAVA. 2004. Hodnoty a zvyky Romů v České republice Pp. 117-136 In: SYROVÁTKA, TOMÁŠ. 2004. Sociální exkluze a sociální inkluze menšin a marginalizovaných skupin. Brno: Georgetown

WINTR, JAN. 2008. Prezident republiky jako reprezentant státu, garant řádu a moderátor politických sporů Pp. 24-34 In: ŠIMÍČEK, VOJTĚCH (ED.). 2008. Postavení prezidenta v ústavním systému České republiky. Brno: Masarykova univerzita

9 ELEKTRONICKÉ ZROJE

[ONLINE] Dostupné z: <http://ceskatelevize.cz> [cit. 2013-1-10]

[ONLINE] Dostupné z: <http://czso.cz> [cit. 2012-12-13]

[ONLINE] Dostupné z: <http://ijpor.oxfordjournals.org> [cit. 2012-11-31]

[ONLINE] Dostupné z: <http://novinky.cz> [cit. 2013-1-22]

[ONLINE] Dostupné z: <http://vladimirfranz.cz> [cit. 2012-11-12]

[ONLINE] Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz> [cit. 2013-1-22]

10 RESUMÉ

In this text was measured functionality spiral of silence in online communication. For this purpose we organized experiment with 42 respondents and we compared here online communication with face to face discussion in focus group. We replicate two last researches on this topic because we want compared old results with new finding too (Jörg Matthes and collective, Francis Dalisay with collective). Ours results say, that in online communication is not easy explain influent between willingness to speak out, and online chatting on the blog. Regression analysis does not demonstrates, that spiral of silence spins in online environment. In contrast with online chatting, we detect spiral of silence in face to face communication. Individual-level indicator as strength of personality, willingness to self censor, interest and knowledge has effect to willingness to speak out, if respondents debate in focus group. Replicated research had different detection, than our findings. Jörg Matthes found relationship between fear of isolation, and willingness to self censor. This correlation was not confirmed. Francis Dalisay says that perceived support for one's opinion increases willingness to express one's opinions. This relation would not valid together with control variable, but in Tab. 20 perceived support for one's opinion separately only with variable sex is associated with willingness to speak out.

11 PŘÍLOHY

Příloha 1

	Skupiny	1. dotazník	1. diskuze	2. dotazník	2. diskuze	3. dotazník	Výplata
15:00 TY110 Všichni	Skupina G1 (zelený)	TY110 (P a B)	Face2face HJ108 (P)	TY110 (P a B)	online TY110 (F. K.)	TY110 (F. K.)	TY110
	Skupina G2 (žlutý)	TY110 (P a B)	Face2face HJ113 (B)	TY110 (P a B)	Online TY110 (F. K.)	TY110 (F. K.)	TY110
	Skupina G3 (na konci 3)	TY214 (F. K.)	online (TY214) (F. K.)	TY214 (F.K.)	face2face TP 305 (P)	TY110	TY110
	Skupina G4 (na konci 4)	TY214 (F.K.)	online (TY214) (F.K.)	TY214 (F.K.)	face2face TP 302 (B)	TY110	TY110
časová náročnost		20 min (max.)	20-30 min.	10 min.	20-30. min	10. min	

Vysvětlivky: Kódy na kartičkách byly čtyř místné. První skupina měla zelenou barvu a všechny kódy začínaly jedničkou. Druhá skupina měla žlutou barvu a všechny kódy začínaly dvojkou. Třetí skupina měla červenou i modrou barvu a kódy všechny končily trojkou. Čtvrtá skupina byla také červená a modrá a všechny kódy ukončovalo číslo čtyři. Zkratky za učebnami v závorkách upřesňují, kdo z organizačního týmu se o skupinu stará. P značí organizační skupinu vedenou Lucií Příbylovou, B značí skupinou vedenou Lukášem Balkem a F. K. byla vedena PhDr. Františkem Kalvasem.

Tab. 1 Četnost skóru strachu z izolace (N=42)

Strach z izolace	Frekvence	Průměr dle původní škály	Procenta
Malý	22	17,09	52,38
Velký	20	22,20	47,62
Celkem	42	19,52	100,00

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 2 Četnost skóru ochoty k sebe-cenzuře (N=42)

Ochota k sebe-cenzuře	Frekvence	Průměr dle původní škály	Procenta
Nízká	22	18,50	52,38
Vysoká	20	25,85	47,62
Celkem	42	22,00	100,00

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 3 T-test rozdílu četnosti vyjádření se mezi online a offline prostředím (N= 42)

Téma	průměrné četnosti promluv ON	průměrné četnosti promluv OFF	Rozdíl ON a OFF	P hodnota
Romové	1,643	1,714	-0,071	0,823
V. Franz	1,405	1,476	-0,071	0,734
Marihuana	1,595	1,512	-0,083	0,727
KSČM	1,548	1,655	-0,107	0,692

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 4 Regresní analýza pro téma Romové zkoumající, které proměnné mají vliv na zvýšení rozdílu mezi ochotou vyjádřit se v online a offline prostředí (N= 42)

Proměnné	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5
Pořadí (0; 1)	1,234* (0,612)	1,594*** (0,459)	1,699*** (0,418)	1,759*** (0,456)	1,622*** (0,548)
PS škála (75 - 149)		-0,050*** (0,013)	-0,031** (0,013)	-0,030** (0,014)	-0,041** (0,016)
Ochota k sebe-cenzuře (8 - 40)		0,228*** (0,049)	0,189*** (0,046)	0,189*** (0,049)	0,176*** (0,051)
Ochota vyjádřit se (1. dotazník: 6 - 30)			-0,141*** (0,046)	-0,140*** (0,048)	-0,137** (0,053)
Rozdíl v ochotě vyjádřit se v 1. a 2. dotazníku				-0,041 (0,114)	-0,080 (0,125)
Interakce pořadí a ochoty vyjádřit se				0,003 (0,213)	0,0785 (0,222)
Zájem (1 - 5)					-0,180 (0,318)
Informovanost (1 - 5)					0,195 (0,418)
Obeznamenost (1 - 5)					-0,126 (0,349)
Kongruence (1. dot.: 4 - 20)					-0,142 (0,088)
Majorita/Minorita (1; 2)					-1,410 (0,864)
Strach z izolace (5 - 25)					0,035 (0,077)
Konstanta	-0,659 (0,422)	-0,220 (1,841)	1,019 (1,719)	0,930 (1,778)	4,739 (2,828)
R ²	0,092	0,528	0,622	0,624	0,684
F statistika (df1, df2)	4,07 (1, 40)	14,17 (3, 38)	15,22 (4, 37)	9,68 (6, 35)	5,22 (12, 29)
P hodnota	0,05*	0,00***	0,00***	0,00***	0,00***
Počet pozorování (N)	42	42	42	42	42

Pozn. (směrodatná odchylnka), v závorce u proměnných (min., max. počet dosažených bodů)

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 5 Regresní analýza pro téma Vladimír Franz zkoumající, které proměnné mají vliv na zvýšení rozdílu mezi ochotou vyjádřit se v online a offline prostředí (N= 42)

Proměnné	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5
Pořadí (0; 1)	0,0409 (0,424)	0,284 (0,334)	0,270 (0,337)	0,200 (0,371)	0,464 (0,458)
PS škála (75 - 149)		-0,031*** (0,010)	-0,028*** (0,010)	-0,028** (0,011)	-0,020 (0,012)
Ochota k sebe-cenzuře (8 - 40)		0,154*** (0,036)	0,144*** (0,039)	0,139*** (0,041)	0,155*** (0,042)
Ochota vyjádřit se (1. dotazník: 6 - 30)			-0,024 (0,035)	-0,026 (0,045)	-0,063 (0,052)
Rozdíl v ochotě vyjádřit se v 1. a 2. dotazníku				-0,053 (0,107)	-0,106 (0,109)
Interakce pořadí a ochoty vyjádřit se				0,092 (0,116)	0,072 (0,117)
Zájem (1 - 5)					0,285 (0,206)
Informovanost (1 - 5)					-0,168 (0,206)
Obeznamenost (1 - 5)					-0,042 (0,220)
Kongruence (1. dot.: 4 - 20)					0,125* (0,071)
Majorita/Minorita (1; 2)					0,233 (0,424)
Strach z izolace (5 - 25)					0,022 (0,058)
Konstanta	-0,091 (0,292)	-0,133 (1,339)	0,265 (1,474)	0,319 (1,516)	-2,728 (2,062)
R ²	0,000	0,427	0,434	0,444	0,551
F statistika (df1, df2)	0,01 (1, 40)	9,43 (3, 38)	7,09 (4, 37)	4,66 (6, 35)	2,96 (12, 29)
P hodnota	0,9236	0,0001 ***	0,0002 ***	0,0014**	0,0082 **
Počet pozorování (N)	42	42	42	42	42

Pozn. (směrodatná odchylka), v závorce u proměnných (min., max. počet dosažených bodů)

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 6 Regresní analýza pro téma Marihuana zkoumající, které proměnné mají vliv na zvýšení rozdílu mezi ochotou vyjádřit se v online a offline prostředí (N= 42)

Proměnné	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5
Pořadí (0; 1)	0,461 (0,475)	0,660 (0,428)	0,642 (0,426)	0,748* (0,437)	1,107** (0,447)
PS škála (75 - 149)		-0,029** (0,012)	-0,023* (0,013)	-0,020 (0,013)	-0,019 (0,014)
Ochota k sebe-cenzuře (8 - 40)		0,125*** (0,046)	0,098* (0,051)	0,105** (0,051)	0,089 (0,053)
Ochota vyjádřit se (1. dotazník: 6 - 30)			-0,061 (0,051)	-0,083 (0,054)	-0,072 (0,059)
Rozdíl v ochotě vyjádřit se v 1. a 2. dotazníku				-0,120 (0,117)	-0,110 (0,115)
Interakce pořadí a ochoty vyjádřit se				0,003 (0,158)	0,048 (0,152)
Zájem (1 - 5)					0,060 (0,267)
Informovanost (1 - 5)					0,195 (0,297)
Obeznamenost (1 - 5)					-0,842** (0,341)
Kongruence (1. dot.: 4 - 20)					0,025 (0,092)
Majorita/Minorita (1; 2)					0,095 (0,576)
Strach z izolace (5 - 25)					0,012 (0,078)
Konstanta	-0,136 (0,328)	0,243 (1,719)	1,399 (1,970)	1,260 (1,979)	2,133 (2,410)
R ²	0,023	0,267	0,294	0,331	0,508
F statistika (df1, df2)	0,94 (1, 40)	4,61 (3, 38)	3,84 (4, 37)	2,89 (6, 35)	2,5 (12, 29)
P hodnota	0,3377	0,0076**	0,0104 *	0,0216 *	0,0217 *
Počet pozorování (N)	42	42	42	42	42

Pozn. (směrodatná odchylka), v závorce u proměnných (min., max. počet dosažených bodů)

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 7 Regresní analýza pro téma KSČM zkoumající, které proměnné mají vliv na zvýšení rozdílu mezi ochotou vyjádřit se v online a offline prostředí (N= 42)

Proměnné	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5
Pořadí (0; 1)	0,205 (0,543)	0,338 (0,522)	0,441 (0,518)	0,253 (0,581)	0,671 (0,597)
PS škála (75 - 149)		-0,031** (0,015)	-0,013 (0,019)	-0,016 (0,019)	0,001 (0,020)
Ochota k sebe-cenzuře (8 - 40)		0,082 (0,056)	0,030 (0,065)	0,027 (0,066)	0,045 (0,069)
Ochota vyjádřit se (1. dotazník: 6 - 30)			-0,090 (0,058)	-0,102 (0,061)	-0,062 (0,069)
Rozdíl v ochotě vyjádřit se v 1. a 2. dotazníku				-0,199 (0,125)	-0,173 (0,132)
Interakce pořadí a ochoty vyjádřit se				0,155 (0,204)	-0,038 (0,249)
Zájem (1 - 5)					-0,063 (0,404)
Informovanost (1 - 5)					-0,117 (0,370)
Obeznamenost (1 - 5)					-0,253 (0,505)
Kongruence (1. dot.: 4 - 20)					-0,032 (0,107)
Majorita/Minorita (1; 2)					0,594 (0,703)
Strach z izolace (5 - 25)					-0,183** (0,086)
Konstanta	-0,205 (0,374)	1,389 (2,097)	2,085 (2,109)	2,901 (2,203)	5,204* (2,803)
R ²	0,004	0,146	0,197	0,253	0,439
F statistika (df1, df2)	0,14 (1, 40)	2,16 (3, 38)	2,27 (4, 37)	1,97 (6, 35)	1,89 (12, 29)
P hodnota	0,7081	0,1087	0,0804	0,0964	0,0790
Počet pozorování (N)	42	42	42	42	42

Pozn. (směrodatná odchylka), v závorce u proměnných (min., max. počet dosažených bodů)

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 7b Upravená regresní analýza rozdílu v ochotě vyjádřit se online a offline pro téma KSČM při kontrole PS škály, strachu z izolace, majority/minority, zájmu, informovanosti a obeznámenosti (N= 42)

Proměnné	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5
Strach z izolace (5 - 25)	-0,227 *** (0,076)	-0,222 *** (0,077)	-0,167 ** (0,080)	-0,161 * (0,082)	
Majorita/minorita (1; 2)		0,265 (0,589)	0,208 (0,610)	0,122 (0,645)	
Zájem (1 -5)			-0,003 (0,354)	-0,020 (0,360)	
Informovanost (1 -,5)			-0,345 (0,337)	-0,309 (0,349)	
Obeznámenost (1 - 5)			-0,157 (0,433)	-0,144 (0,439)	
Kongruence (4 - 20)			-0,048 (0,099)	-0,051 (0,101)	
PS škála (75 - 149)				-0,007 (0,016)	-0,030 ** (-0,015)
Konstanta	4,332 *** (1,498)	4,160 ** (1,561)	5,484 *** (1,830)	6,142 ** (2,342)	3,286 * (1,690)
R ²	0,18	0,19	0,34	0,35	0,09
F statistika (df1, df2)	9,02 (1, 40)	4,52 (2, 39)	3,03 (6,35)	2,57 (7, 34)	4,13 (1, 40)
P hodnota	0,0046 ***	0,0172 **	0,0171 **	0,0308 **	0,0489 **
Počet pozorování (N)	42	42	42	42	42

Pozn. (směrodatná odchylka); v závorce u proměnných (min., max. počet možných dosažených bodů)

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 9 Regresní analýza zkoumající rozdíl působení proměnných na počty promluv online a počty započatých minut offline pro téma Romové (N= 42)

	Online				Offline			
	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Pořadí (0; 1)	0,963 *** (0,224)	0,963 *** (0,232)	0,916 ** (0,264)	0,988 ** (0,272)	-0,702 (0,490)	-0,820 # (0,422)	-0,952 # (0,474)	-0,760 (0,513)
Ochota vyjádřit se (6 – 30)	0,002 (0,020)	0,006 (0,023)	0,009 (0,023)	0,014 (0,014)	0,219 *** (0,044)	0,137 ** (0,045)	0,142 ** (0,046)	0,145 ** (0,049)
PS škála (75 -149)		-0,002 (0,007)	-0,000 (0,008)	0,001 (0,008)		0,028 * (0,014)	0,036 * (0,015)	0,039 * (0,015)
Ochota k sebe- cenzuře (8 - 40)		0,004 (0,025)	0,003 (0,025)	0,005 (0,026)		-0,180*** (0,047)	-0,179 *** (0,046)	-0,166 ** (0,049)
Zájem (1 – 5)			0,330 * (0,156)	0,328 # (0,168)			0,633 * (0,279)	0,587 # (0,296)
Informovanost (1 – 5)			-0,187 (0,203)	-0,133 (0,211)			-0,582 (0,363)	-0,488 (0,380)
Obeznamenost (1 – 5)			-0,120 (0,166)	-0,214 (0,183)			0,137 (0,296)	0,054 (0,322)
Strach z izolace (5 – 25)				-0,059 (0,040)				-0,075 (0,072)
Názor (1 – 5)				-0,088 (0,179)				0,13 (0,257)
Vnímaná shoda s okolím (4 – 20)				0,002 (0,055)				0,086 (0,093)
Konstanta	0,177 (0,456)	0,276 (1,000)	-0,234 (1,124)	0,794 (1,640)	-1,381 (1,030)	1,164 (1,832)	-0,743 (2,009)	-1,349 (2,954)
R ²	0,33	0,33	0,41	0,46	0,39	0,58	0,64	0,66
F statistika (df1, df2)	9,67 (2,39)	4,64 (4, 37)	3,42 (7, 34)	2,59 (10,31)	12,32 (2, 39)	12,60 (4, 37)	8,70 (7 34)	6,02 (10,31)
P hodnota	0,0004***	0,0039 **	0,0071 **	0,0207 *	0,0001***	0,0000***	0,0000***	0,0001***
N	42	42	42	42	42	42	42	42

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001; #p<0,1 (směrodatná odchylka)

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 10 Regresní analýza zkoumající rozdíl působení proměnných na počty promluv online a počty započatých minut offline pro téma Vladimír Franz (N= 42)

	Online				Offline			
	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Pořadí (0; 1)	0,658 *	0,704 *	0,512 #	0,677 #	0,403	0,37	0,32	0,154
	(0,658)	(0,293)	(0,266)	(0,351)	(0,407)	(0,354)	(0,379)	(0,417)
Ochota vyjádřit se (6 – 30)	0,005	0,008	0,03	0,024	0,108 **	0,033	0,041	0,055
	(0,005)	(0,034)	(0,033)	(0,034)	0,039	(0,039)	(0,042)	(0,044)
PS škála (75 -149)		0,005	0,012	0,01		0,034 **	0,032 **	0,037 **
		(0,009)	(0,008)	(0,009)		(0,011)	(0,011)	(0,012)
Ochota k sebe-cenzuře (8 - 40)		0,032	0,033	0,042		-0,114 **	-0,117 **	-0,136 **
		(0,035)	(0,031)	(0,033)		(0,040)	(0,041)	(0,045)
Zájem (1 – 5)			0,505 **	0,519 **			0,184	0,176
			(0,145)	(0,156)			(0,203)	(0,215)
Informovanost (1 – 5)			-0,240 #	-0,177			0,029	-0,032
			(0,140)	(0,165)			(0,195)	(0,215)
Obeznamenost (1 – 5)			-0,320 #	#			-0,284	-0,244
			(0,159)	(0,176)			(0,217)	(0,227)
Strach z izolace (5 – 25)				0,026				-0,005
				(0,045)				(0,061)
Názor (1 – 5)				0,018				-0,088
				(0,129)				(0,180)
Vnímaná shoda s okolím (4 – 20)				0,074				-0,095
				(0,071)				(0,099)
Konstanta	0,346	-1,116	-1,915	-3,528	-1,269	-1,005	-0,954	0,651
	(0,688)	(1,381)	(1,301)	(1,840)	(0,906)	(1,600)	(1,783)	(2,306)
R ²	0,12	0,15	0,41	0,44	0,21	0,44	0,47	0,5
				2,48				
F statistika (df1, df2)	2,66	1,69	3,40	(10,	5,07	7,14	4,28	3,05
	(2, 39)	(4, 37)	(7, 34)	31)	(2, 39)	(4,37)	(7, 34)	(10, 31)
P hodnota	0,0827		0,0074	0,0260				0,0083
	#	0,1737	**	*	0,0110 *	0,0002 ***	0,0017 **	**
N	42	42	42	42	42	42	42	42

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001; #p<0,1 (směrodatná odchylka)

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 11 Regresní analýza zkoumající rozdíl působení proměnných na počty promluv online a počty započatých minut offline pro téma Marihuana (N= 42)

	Online				Offline			
	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Pořadí (0; 1)	1,036 *** (0,211)	1,084 *** (0,210)	1,198 *** (0,229)	1,131 *** (0,237)	0,531 (0,396)	0,462 (0,392)	0,165 (0,395)	0,076 (0,428)
Ochota vyjádřit se (6 – 30)	0,02 (0,021)	0,036 (0,025)	0,031 (0,027)	0,031 (0,029)	0,164 *** (0,042)	0,121 * (0,047)	0,105 * (0,048)	0,102 # (0,051)
PS škála (75 -149)		-0,001 (0,006)	-0,001 (0,007)	-0,005 (0,007)		0,021 # (0,012)	0,019 (0,011)	0,017 (0,013)
Ochota k sebe-cenzuře (8 - 40)		0,043 # (0,025)	0,038 (0,025)	0,04 (0,028)		-0,053 (0,045)	-0,047 (0,043)	-0,051 (0,047)
Zájem (1 – 5)			-0,013 (0,114)	-0,027 (0,135)			-0,054 (0,197)	-0,150 (0,271)
Informovanost (1 – 5)			0,144 (0,142)	0,161 (0,146)			-0,131 (0,249)	-0,109 (0,260)
Obeznamenost (1 – 5)			-0,207 (0,157)	-0,160 (0,167)			0,656 * (0,271)	0,730 * (0,296)
Strach z izolace (5 – 25)				0,054 (0,038)				0,05 (0,070)
Názor (1 – 5)				-0,048 (0,115)				0,086 (0,241)
Vnímaná shoda s okolím (4 – 20)				0,008 (0,063)				-0,009 (0,109)
Konstanta	-0,328 (0,502)	-1,553 (0,985)	-1,230 (1,029)	-1,831 (1,138)	-2,508 * (1,019)	-2,694 (1,889)	-3,210 # (1,836)	-3,850 # (2,238)
R ²	0,4	0,45	0,48	0,52	0,31	0,37	0,49	0,5
F statistika (df1, df2)	13,21 (2, 39)	7,59 (4, 37)	4,50 (7, 34)	3,34 (10, 31)	8,62 (2,39)	5,46 (4, 37)	4,64 (7, 34)	3,09 (10, 31)
P hodnota	0,0000 ***	0,0001 ***	0,0012**	0,0047 **	0,0008 ***	0,0015 **	0,0010 **	0,0077 **
N	42	42	42	42	42	42	42	42

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001; #p<0,1 (směrodatná odchylka)

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 12 Regresní analýza zkoumající rozdíl působení proměnných na počty promluv online a počty započatých minut offline pro téma KSČM (N= 42)

	Online				Offline			
	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Pořadí (0; 1)	0,812 ** (0,255)	0,797 ** (0,264)	0,729 * (0,278)	0,781 * (0,298)	0,08 (0,470)	0,11 (0,480)	0,324 (0,462)	0,125 (0,453)
Ochota vyjádřit se (6 – 30)	0,062 ** (0,021)	0,054 # (0,028)	0,031 (0,034)	0,026 (0,037)	0,187 *** (0,040)	0,143 * (0,055)	0,087 (0,053)	0,086 (0,051)
PS škála (75 -149)		0,002 (0,009)	0,003 (0,009)	0,005 (0,009)		0,015 (0,017)	0,009 (0,016)	-0,006 (0,016)
Ochota k sebe-cenzuře (8 - 40)		-0,014 (0,033)	-0,000 (0,035)	-0,003 (0,037)		-0,068 (0,055)	-0,021 (0,053)	-0,036 (0,052)
Zájem (1 – 5)			0,268 (0,207)	0,269 (0,238)			0,228 (0,329)	0,186 (0,345)
Informovanost (1 – 5)			-0,064 (0,180)	-0,004 (0,197)			0,283 (0,284)	0,311 (0,312)
Obeznamenost (1 – 5)			0,078 (0,224)	0,039 (0,235)			0,267 (0,340)	0,197 (0,345)
Strach z izolace (5 – 25)				-0,057 (0,047)				0,088 (0,073)
Názor (1 – 5)				-0,096 (0,145)				-0,384 (0,250)
Vnímaná shoda s okolím (4 – 20)				-0,020 (0,075)				0,012 (0,097)
Konstanta	-0,809 (0,415)	-0,590 (1,194)	-1,384 (1,288)	-0,018 (1,686)	-1,916 * (0,898)	-1,278 (2,001)	-3,53 # (2,038)	-2,065 (2,913)
R ²	0,35	0,35	0,4	0,44	0,38	0,41	0,55	0,63
F statistika (df1, df2)	10,30 (2, 39)	4,96 (4, 37)	3,25 (7, 34)	2,47 (10, 31)	12,08 (2, 39)	6,46 (4, 37)	5,97 (7, 34)	5,32 (10, 31)
P hodnota	0,0003 ***	0,0027 **	0,0094**	0,0260*	0,0001 ***	0,0005 ***	0,0001 ***	0,0002 ***
N	42	42	42	42	42	42	42	42

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001; #p<0,1 (směrodatná odchylka)

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 14a Zkoumání korelace proměnné ochota vyjádřit se (OCH) pro 4
téma a 3 časově odlišně vyplněné dotazníky (N= 42)

	OCH 1. t. 1.d.	OCH 1. t. 2.d.	OCH 1. t. 3.d.	OCH 2. t. 1.d.	OCH 2. t. 2.d.	OCH 2. t. 3.d.	OCH 3. t. 1.d.	OCH 3. t. 2.d.	OCH 3. t. 3.d.	OCH 4. t. 1.d.	OCH 4. t. 2.d.	OCH 4. t. 3.d.
OCH 1. téma 1.dot.	1,0000											
OCH 1. téma 2.dot.	0,9196	1,0000										
	0,0000											
OCH 1. téma 3.dot.	0,9299	0,9563	1,0000									
	0,0000	0,0000										
OCH 2. téma 1.dot.	0,6912	0,6627	0,7020	1,0000								
	0,0000	0,0000	0,0000									
OCH 2. téma 2.dot.	0,8265	0,8297	0,8176	0,8012	1,0000							
	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000								
OCH 2. téma 3.dot.	0,8210	0,8022	0,8007	0,8334	0,9154	1,0000						
	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000							
OCH 3. téma 1.dot.	0,6069	0,6705	0,6571	0,7101	0,7643	0,7539	1,0000					
	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000						
OCH 3. téma 2.dot.	0,7361	0,7726	0,8027	0,7710	0,8759	0,7903	0,8418	1,0000				
	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000					
OCH 3. téma 3.dot.	0,8253	0,8585	0,8820	0,8095	0,8678	0,8257	0,7777	0,8919	1,0000			
	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000				
OCH 4. téma 1.dot.	0,7191	0,7186	0,6574	0,7843	0,8009	0,8071	0,5726	0,6607	0,7100	1,0000		
	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0001	0,0000	0,0000			
OCH 4. téma 2.dot.	0,8036	0,8473	0,8016	0,8038	0,8635	0,8353	0,7220	0,7803	0,8610	0,9001	1,0000	
	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000		
OCH 4. téma 3.dot.	0,8371	0,8416	0,8219	0,8379	0,8838	0,8729	0,6535	0,7740	0,8618	0,9188	0,9509	1,0000
	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 14b Zkoumání korelace proměnné ochota vyjádřit se (OCH) pro 4 téma a 3 časově odlišně vyplněné dotazníky s počtem promluv v online prostředí a počtem započatých minut v offline prostředí (N= 42)

	OCH 1. t. 1.d.	OCH 1. t. 2.d.	OCH 1. t. 3.d.	OCH 2. t. 1.d.	OCH 2. t. 2.d.	OCH 2. t. 3.d.	OCH 3. t. 1.d.	OCH 3. t. 2.d.	OCH 3. t. 3.d.	OCH 4. t. 1.d.	OCH 4. t. 2.d.	OCH 4. t. 3.d.
online 1. téma	0,0610	0,1414	0,1058	-0,1381	0,1310	0,0323	0,0573	0,1019	0,1505	0,0136	0,0691	0,0253
	0,7013	0,3717	0,5050	0,3833	0,4083	0,8392	0,7187	0,5206	0,3414	0,9317	0,6635	0,8739
online 2. téma	0,2215	0,2148	0,1711	0,0155	0,1976	0,1339	-0,0122	0,0796	0,1817	0,1243	0,2180	0,1964
	0,1586	0,1719	0,2786	0,9224	0,2096	0,3979	0,9391	0,6162	0,2494	0,4329	0,1654	0,2127
online 3. téma	0,3317	0,3754	0,3020	0,0290	0,3131	0,2246	0,1762	0,1948	0,3022	0,1849	0,2834	0,2710
	0,0319	0,0143	0,0519	0,8555	0,0435	0,1527	0,2642	0,2164	0,0518	0,2410	0,0689	0,0826
online 4. téma	0,1596	0,2708	0,1698	0,2172	0,4185	0,3512	0,2252	0,2183	0,2087	0,4556	0,4176	0,3991
	0,3127	0,0828	0,2825	0,1670	0,0058	0,0226	0,1516	0,1648	0,1846	0,0024	0,0059	0,0088
offline 1. téma	0,5936	0,5602	0,5951	0,3996	0,5333	0,5480	0,4714	0,5161	0,5003	0,4759	0,5175	0,4976
	0,0000	0,0001	0,0000	0,0087	0,0003	0,0002	0,0016	0,0005	0,0007	0,0014	0,0004	0,0008
offline 2. téma	0,5018	0,5266	0,4773	0,3908	0,5057	0,5101	0,4954	0,4341	0,4294	0,5017	0,5738	0,4873
	0,0007	0,0003	0,0014	0,0105	0,0006	0,0006	0,0009	0,0041	0,0045	0,0007	0,0001	0,0011
offline 3. téma	0,4196	0,4300	0,4176	0,4534	0,5298	0,4653	0,5046	0,5477	0,4962	0,5039	0,5334	0,4977
	0,0057	0,0045	0,0059	0,0026	0,0003	0,0019	0,0007	0,0002	0,0008	0,0007	0,0003	0,0008
offline 4. téma	0,4873	0,5505	0,4855	0,5220	0,5877	0,6111	0,4392	0,4522	0,5299	0,6394	0,6638	0,6366
	0,0011	0,0002	0,0011	0,0004	0,0000	0,0000	0,0036	0,0026	0,0003	0,0000	0,0000	0,0000

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 14c Zkoumání korelace online a offline prostředí pro 4 témata (N= 42)

	ON 1. téma	ON 2. téma	ON 3. téma	ON 4. téma	OFF 1.téma	OFF 2.téma	OFF 3.téma	OFF 4.téma
ON 1. téma	1,0000							
ON 2. téma	0,5376	1,0000						
	0,0002							
ON 3. téma	0,6000	0,4097	1,0000					
	0,0000	0,0071						
ON 4. téma	0,4685	0,2979	0,3529	1,0000				
	0,0018	0,0554	0,0219					
OFF 1.téma	0,0844	0,1675	0,0314	0,1148	1,0000			
	0,5950	0,2890	0,8435	0,4692				
OFF 2.téma	0,3478	0,4008	0,2937	0,2962	0,6571	1,0000		
	0,0240	0,0085	0,0590	0,0568	0,0000			
OFF 3.téma	0,1755	0,1990	0,2410	0,3313	0,4430	0,6326	1,0000	
	0,2662	0,2065	0,1242	0,0321	0,0033	0,0000		
OFF 4.téma	-0,0343	0,1716	0,1425	0,3564	0,5606	0,5550	0,6483	1,0000
	0,8294	0,2771	0,3679	0,0205	0,0001	0,0001	0,0000	

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 15 Faktorová analýza vztahu ochoty vyjádřit se ve třech dotaznících (N= 42)

				N = 42			
Metoda: hlavní faktory				Nerozdělené faktory = 13			
Rotace: (nerotované)				Množství parametrů = 182			
Faktor	Eigenvalue	Poměr	Kumulace	Proměnná	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3
Faktor 1	11,46262	0,6746	0,6746	Ochota vyjádřit se 1. téma, 1. dot.	0,883	-0,071	-0,227
Faktor 2	2,08135	0,1225	0,7971	Ochota vyjádřit se 1. téma, 2. dot.	0,908	-0,002	-0,234
Faktor 3	1,09826	0,0646	0,8617	Ochota vyjádřit se 1. téma, 3. dot.	0,892	-0,088	-0,281
Faktor 4	0,91205	0,0537	0,9154	Ochota vyjádřit se 2. téma, 1. dot.	0,826	-0,326	0,029
Faktor 5	0,64413	0,0379	0,9533	Ochota vyjádřit se 2. téma, 2. dot.	0,940	-0,023	-0,079
Faktor 6	0,31642	0,0186	0,9720	Ochota vyjádřit se 2. téma, 3. dot.	0,915	-0,123	-0,017
Faktor 7	0,26018	0,0153	0,9873	Ochota vyjádřit se 3. téma, 1. dot.	0,784	-0,149	-0,022
Faktor 8	0,17826	0,0105	0,9978	Ochota vyjádřit se 3. téma, 2. dot.	0,870	-0,148	-0,141
Faktor 9	0,14663	0,0086	1,0064	Ochota vyjádřit se 3. téma, 3. dot.	0,917	-0,092	-0,233
Faktor 10	0,11116	0,0065	1,0129	Ochota vyjádřit se 4. téma, 1. dot.	0,857	-0,073	0,169
Faktor 11	0,06736	0,0040	1,0169	Ochota vyjádřit se 4. téma, 2. dot.	0,943	-0,028	0,038
Faktor 12	0,05959	0,0035	1,0204	Ochota vyjádřit se 4. téma, 3. dot.	0,939	-0,086	-0,020
Faktor 13	0,00368	0,0002	1,0206	ON 1	0,145	0,8489	-0,221
Faktor 14	-0,00899	-0,0005	1,0201	ON 2	0,229	0,604	-0,046
Faktor 15	-0,01803	-0,0011	1,0190	ON 3	0,318	0,596	-0,303
Faktor 16	-0,03029	-0,0018	1,0172	ON 4	0,383	0,505	0,154
Faktor 17	-0,04909	-0,0029	1,0144	OFF 1	0,625	0,016	0,287
Faktor 18	-0,05833	-0,0034	1,0109	OFF 2	0,632	0,377	0,376
Faktor 19	-0,08730	-0,0051	1,0058	OFF 3	0,611	0,202	0,418
Faktor 20	-0,09826	-0,0058	1,0000	OFF 4	0,675	0,040	0,486

LR test: nezávislý vs. nasycený: $\chi^2(66) = 815.10$ Prob> $\chi^2 = 0.0000$

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 16 Četnosti skóre strachu z izolace a ochoty k sebe-cenzuře (N= 42)

Ochota k sebe-cenzuře	Strach z izolace		
	malý	velký	celkem
nízká	11	11	22
vysoká	11	9	20
celkem	22	20	42

Chi kvadrát = 0,1050

Pr = 0,746

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 17 Faktorová analýza vztahu strachu z izolace a ochoty k sebe-cenzuře (N= 42)

				N = 42		
Metoda: hlavní faktory				Nerozdělené faktory = 7		
Rotace: (nerotované)				Množství parametrů = 70		
Faktor	Vlastní hodnota	Poměr	Kumulace	Proměnná	Faktor 1	Faktor 2
Faktor 1	2,5627	0,4622	0,4622	strach z izolace 1	0,1457	0,6770
Faktor 2	2,0082	0,3622	0,8244	strach z izolace 2	0,0861	0,5637
Faktor 3	0,6822	0,1230	0,9474	strach z izolace 3	-0,2012	0,3351
Faktor 4	0,6048	0,1091	1,0565	strach z izolace 4	0,0996	0,7433
Faktor 5	0,4754	0,0857	1,1423	strach z izolace 5	-0,0970	0,5790
Faktor 6	0,2470	0,0446	1,1868	ochota k sebe-cenzuře 1	-0,1877	0,1052
Faktor 7	0,1274	0,0230	1,2098	ochota k sebe-cenzuře 2	0,4298	-0,2854
Faktor 8	-0,0836	-0,0151	1,1947	ochota k sebe-cenzuře 3	0,6307	0,0259
Faktor 9	-0,1611	-0,0291	1,1656	ochota k sebe-cenzuře 4	-0,7707	-0,1967
Faktor 10	-0,1773	-0,0320	1,1337	ochota k sebe-cenzuře 5	0,7472	0,0888
Faktor 11	-0,1970	-0,0355	1,0981	ochota k sebe-cenzuře 6	0,6063	-0,0418
Faktor 12	-0,2537	-0,0458	1,0524	ochota k sebe-cenzuře 7	0,5281	-0,2145
Faktor 13	-0,2904	-0,0524	1,0000	ochota k sebe-cenzuře 8	0,2402	-0,2113

LR test: nezávislý vs. nasycený: $\chi^2(78) = 154,44$ Prob> $\chi^2 = 0,0000$

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 18 Zkoumání korelace mezi jednotlivými otázkami ohledně strachu z izolace a ochoty k sebe-cenzuře (O. k s.) (N= 42)

	O. k s. 1	O. k s. 2	O. k s. 3	O. k s. 4	O. k s. 5	O. k s. 6	O. k s. 7	O. k s. 8
Strach z izolace 1	-0,4543	-0,0626	0,0240	-0,2712 #	0,1706	0,0761	-0,1682	-0,0607
Strach z izolace 2	-0,0173	-0,1735	0,1465	-0,3301*	-0,0735	-0,0107	-0,0536	-0,2603 #
Strach z izolace 3	0,1288	-0,2600 #	-0,2082	0,1099	-0,0563	-0,0474	-0,1742	-0,0077
Strach z izolace 4	0,1584	-0,2216	0,0747	-0,1668	0,2562	0,0399	-0,0328	-0,1562
Strach z izolace 5	0,1171	-0,1682	0,0000	0,0324	0,0243	-0,0608	-0,2689	-0,1171

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$; # $p < 0,1$

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 19 Regrese podle studie Francise Dalisaye (vliv vnímané shody okolí s vlastními názory na ochotu vyjádřit se s působením kontrolních proměnných zájem, informovanost, obeznámenost, názor a pohlaví) (N= 42)

Proměnné	Romové		V. Franz		Marihuana		KSČM	
	Model 1	Model 2	Model 1	Model 2	Model 1	Model 2	Model 1	Model 2
Muž (1; 0)	-3,3734*	-3,5881*	-0,3023	-0,8049	-0,6435	-0,3389	-1,9586	-1,8991
	(1,333)	(1,359)	(1,453)	(1,475)	(1,513)	(1,546)	(1,377)	(1,406)
Názor (1 - 5)	0,5126	0,1728	-0,8191	-0,5770	-0,2100	-0,4180	-0,8145	-0,7426
	(0,605)	(0,719)	(0,587)	(0,603)	(0,663)	(0,698)	(0,585)	(0,633)
Zájem (1 - 5)	0,2154	0,0557	-0,1049	-0,1826	0,3078	0,5882	0,7953	0,7215
	(0,859)	(0,880)	(0,709)	(0,701)	(0,784)	(0,836)	(0,870)	(0,910)
Obeznamenost (1 - 5)	-0,5415	-0,6516	1,1621	0,958	-0,5925	-0,6680	0,6953	0,5731
	(0,874)	(0,885)	(0,806)	(0,808)	(0,897)	(0,901)	(1,020)	(1,100)
Informovanost (1 - 5)	2,2925**	2,5107**	1,0305	1,1139	1,6730*	1,4883	0,7126	0,7589
	(0,828)	(0,866)	(0,668)	(0,661)	(0,753)	(0,777)	(0,802)	(0,825)
Vnímaná shoda okolí s vlastními názory (4 - 20)		0,1806		0,3089		0,2728		0,083
		(0,204)		(0,217)		(0,281)		(0,257)
Konstanta	4,7543	3,7341	5,970#	2,3143	8,8643**	5,3988	5,873	4,919
	(3,369)	(3,571)	(3,105)	(3,994)	(2,534)	(4,381)	(3,192)	(4,380)
R ²	0,36	0,37	0,29	0,33	0,2	0,23	0,42	0,42
F statistika (df1, df2)	3,97 (5, 36)	3,42 (6, 35)	2,94 (5, 36)	2,85 (6, 35)	1,85 (5, 36)	1,69 (6, 35)	5,16 (5, 35)	4,21 (6, 35)
P hodnota	0,0057**	0,0092**	0,0253*	0,0227*	0,1283	0,1518	0,0011**	0,0027**
N	42	42	42	42	42	42	42	42

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001; #p<0,1 (směrodatná odchylka)

Zdroj: Vlastní šetření

Tab. 20 Upravený 1. model podle F.D. pro téma
KSČM (N= 42)

Proměnné	ochota vyjádřit se				
Muž (1; 0)	-3,1394*	-2,7522*	-2,0718	-2,1733	-2,5610#
	(1,478)	(1,349)	(1,394)	(1,390)	(1,469)
Názor (1 - 5)	-1,2430*				
	(0,620)				
Zájem (1 - 5)		2,0313 **			
		(0,563)			
Obeznamenost (1 - 5)			2,3104 **		
			(0,643)		
Informovanost (1 - 5)				1,6492 **	
				(0,464)	
Vnímaná shoda (4 - 20)					0,5316 *
					(0,206)
Konstanta	14,8145***	5,2713*	4,0846	6,272**	3,8639
	(1,639)	(2,316)	(2,622)	(2,102)	(3,595)
R ²	0,2	0,34	0,34	0,33	0,25
F statistika	4,88	9,99	9,91	9,76	6,37
(df1, df2)	(2, 39)	(2, 39)	(2, 39)	(2, 39)	(2, 39)
P hodnota	0,0128*	0,0003***	0,0003***	0,0004***	0,0040**
N	42	42	42	42	42

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001; #p<0,1 (směrodatná odchylka)

Zdroj: Vlastní šetření